

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ – ΔΔΕ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΔΔΕ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ.Ε. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης Πελοποννήσου

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λακωνίας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΠΕ.Κ.Ε.Σ.
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ (ΣΕΕ ΠΕ02) –
Κ. ΙΩΑΝΝΗ ΣΟΛΑΡΗ

**ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ -
Ο ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΗΣ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**

**CONCEPT MAP AS A TEACHING TOOL IN THE SCHOOL SUBJECT OF MODERN GREEK IN THE
SECOND GRADE OF JUNIOR HIGH SCHOOL: SUGGESTIONS FOR ITS USE**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ:

ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ (ΠΕ02 ΕΚΠΑ) – ΜΑ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ – ΜΕΔ (ΠΑΔΑ – ΑΣΠΑΙΤΕ)

MOSCHOVITIS PETROS

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

PMOSXOV.EDU@GMAIL.COM ΚΑΙ MOSXOVRET@SCH.GR

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΕΣΩ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΗΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
POST GRADUATE THESIS

CONCEPT MAP AS A TEACHING TOOL IN THE SCHOOL SUBJECT OF MODERN GREEK IN THE
SECOND GRADE OF JUNIOR HIGH SCHOOL: SUGGESTIONS FOR ITS USE

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ / NAME OF STUDENT

ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ
MOSCHOVITIS PETROS
AM: 21066

ΟΝΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗ / NAME OF THE
SUPERVISOR

ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
PILIOURAS PANAGIOTIS

ΟΝΟΜΑ Β΄ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ / NAME OF THE
SECOND SUPERVISOR

ΠΑΝΑΓΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
PANAGAKOS IOANNIS

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1)

Σήμερα η επικοινωνία με σύμβολα και εικόνες δείχνει να έχει κυριαρχήσει απέναντι στην επικοινωνία μέσω του γραπτού λόγου

- Έτσι οι μαθητές καθημερινά έχουν γίνει δέκτες οπτικοακουστικού υλικού
 - είτε ως χρήστες γενικότερα του Διαδικτύου
 - είτε ως χρήστες ειδικότερα των κοινωνικών δικτύων
- υπάρχει ανάγκη για πλήρη εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας όπως και των εκπαιδευτικών της εργαλείων και των εποπτικών μέσων διδασκαλίας με τη μεταφορά τους στο Διαδίκτυο και καθιστώντας αυτά ως εργαλεία αλληλεπίδρασης και διάδρασης με τους χρήστες
 - έτσι ο κλασσικός πίνακας έγινε διαδραστικός και μετέπειτα διαδραστικός προβολέας
 - έτσι ο Εννοιολογικός Χάρτης (από εδώ και στο εξής ΕΧ) από τον κλασσικό πίνακα πέρασε σε στα ψηφιακά και διαδικτυακά εργαλεία Εννοιολογικής Χαρτογράφησης με τη βοήθεια των εργαλείων Web 2.0.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (2)

Τι γίνεται ή τι θα μπορούσε να γίνει με τα γλωσσικά μαθήματα; Με ποιο τρόπο ή τρόπους σε αυτά θα μπορούσε να επιτευχθεί η οπτικοποίηση της γνώσης και του λόγου, ώστε να ωφεληθούν από όλο αυτό τα μέγιστα οι μαθητές και με δεδομένο ότι η λεκτική πληροφορία προσλαμβάνεται καλύτερα από τον ανθρώπινο νου, όταν οπτικοποιείται και γίνεται οπτικό ερέθισμα;

- ➔ η δημιουργία οπτικοακουστικού ή πολυμεσικού υλικού και η μεταφόρτωση του στο Διαδίκτυο
- ➔ η χρήση γενικά εκπαιδευτικών εργαλείων που θα υπηρετούν τις αρχές της απεικόνισης, της οπτικοποίησης, της γραφικής αναπαράστασης, με λίγα λόγια τις αρχές της εποπτείας, όπως είναι και ο ΕΧ.
- ➔ Στο ίδιο ερώτημα επιχειρεί να απαντήσει και η παρούσα παρουσίαση – επιμόρφωση με συγκεκριμένες προτάσεις αξιοποίησης του ΕΧ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β΄ Γυμνασίου και συγκεκριμένα στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (3)

Γιατί όμως να επιλεγεί η συγκεκριμένη σχολική βαθμίδα και τάξη και όχι κάποια άλλη της ίδιας ή άλλης σχολικής βαθμίδας;

- ➔ γιατί σε αυτήν οι μαθητές βρίσκονται σε τέτοια ηλικία και πνευματική κατάσταση και ωριμότητα, που ήδη έχουν αφομοιώσει αρκετές παλαιότερες γνωστικές δομές της Νέας Ελληνικής τόσο θεωρητικά από τα προηγούμενα τους σχολικά έτη, όσο και πρακτικά μέσα από την εξάσκηση τους στην Παραγωγή Γραπτού Λόγου
- ➔ γιατί θα συνεχίσουν και σε αυτήν την σχολική τάξη ακόμη να προσλαμβάνουν νέες γνωστικές δομές της Νέας Ελληνικής, πρόσθετες στις ήδη υπάρχουσες και προγενέστερες τους
- ➔ Άρα είναι ό,τι καλύτερο εδώ ο ΕΧ να αξιοποιηθεί και ως Εισαγωγικός Χάρτης Ενότητας και Εργαλείο Διαγνωστικής Αξιολόγησης, για τη διερεύνηση των προγενέστερων γνωστικών δομών των μαθητών αλλά και ως Διδακτικό Εργαλείο και Χάρτης Προώθησης (advance organizer) για την οικοδόμηση των νέων γνώσεων σε προγενέστερες γνώσεις.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (4)

Προσοχή!!!

Οι προτάσεις για αξιοποίηση του ΕΧ ως Διδακτικού Εργαλείου:

- ➔ ευρύτερα αφορούν το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας της Δευτέρας (Β΄) Γυμνασίου (Γαβριηλίδου, Εμμανουηλίδης, & Πετρίδου - Εμμανουηλίδου, 2009) με τη σειρά με την οποία παρουσιάζονται τα γνωστικά αντικείμενα στις ενότητες του σχολικού βιβλίου
- ➔ αφορούν τις πρώτες έξι (6) ενότητες του σχολικού βιβλίου, καθώς αυτές συνίσταται από τις οδηγίες του ΥΠΑΙΘ προς τους εκπαιδευτικούς να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος της σχολικής τους χρονιάς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Τι είναι ένας ΕΧ;
- Ποια είναι η δομή ενός ΕΧ και ποια τα είδη των διαφόρων ΕΧ;
- Ποιο το θεωρητικό και το επιστημονικό υπόβαθρο του ΕΧ;
- Μια σύντομη ανασκόπηση των ερευνών αξιοποίησης των ΕΧ στην τάξη
- Τι είναι Εννοιολογική Χαρτογράφηση;
- Ποια είναι τα βήματα σχεδιασμού και ανάπτυξης ενός ΕΧ;
- Ενδεικτικά ψηφιακά εργαλεία σχεδιασμού και ανάπτυξης ΕΧ
- Παιδαγωγική αξία του ΕΧ
- Ο ΕΧ ως Διδακτικό Εργαλείο και Εργαλείο Αξιολόγησης
- Προτάσεις αξιοποίησης του ΕΧ
 - ως Εισαγωγικού Χάρτη Ενότητας και Εργαλείου Αρχικής Αξιολόγησης
 - ως Οργανωτή Προώθησης ή Προοργανωτή και Διδακτικού Εργαλείου και Εργαλείου Διαμορφωτικής Αξιολόγησης **στις 6 ενότητες της ΝΕΓ της Β΄ Γυμνασίου**
 - ως Επαναληπτικού Χάρτη Ενότητας και Εργαλείου Τελικής Αξιολόγησης

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΧ (CONCEPT MAP) (1)

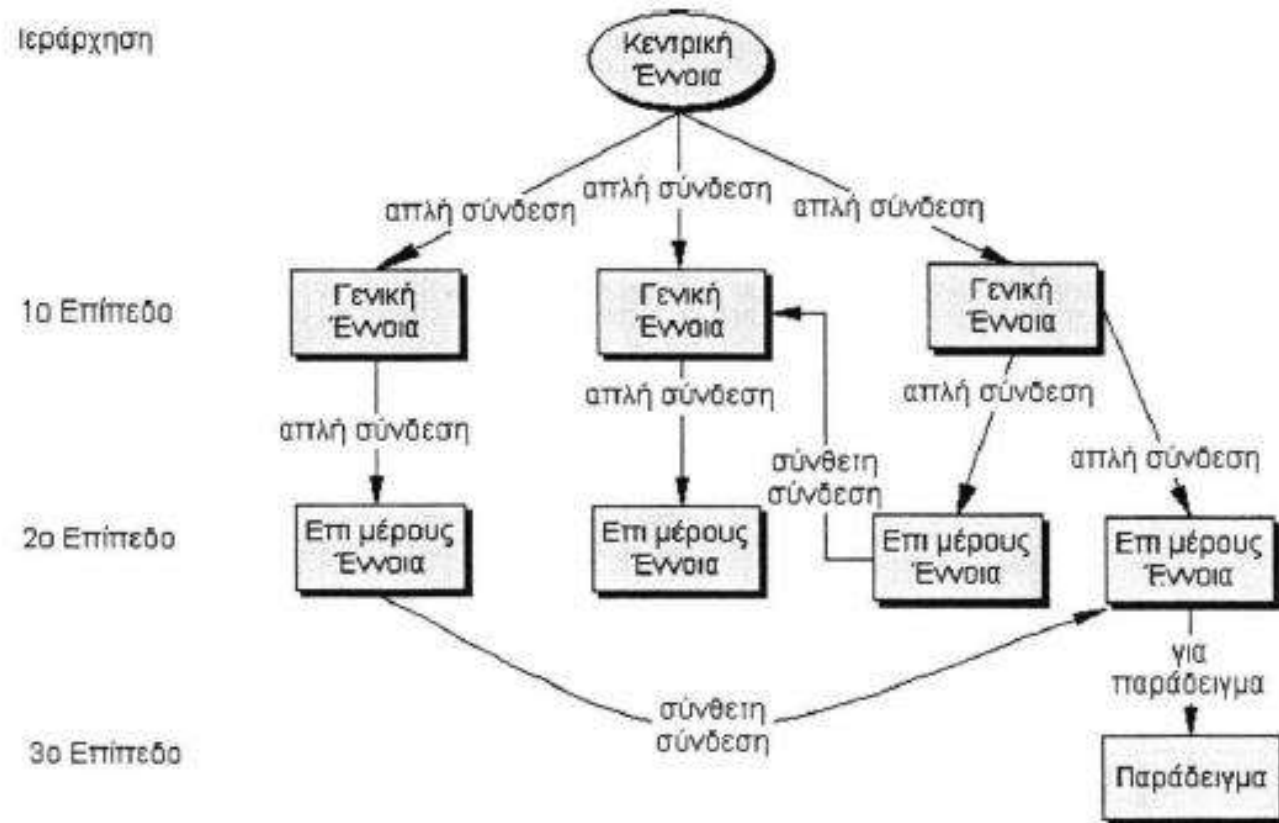
Ένας ΕΧ είναι μια απεικονιστική, οπτική και γραφική αναπαράσταση εννοιών, των κόμβων (nodes) που φέρουν ετικέτα (label) και συνδέονται – συσχετίζονται μεταξύ τους μέσω των συνδέσεων, των σχέσεων μεταξύ των εννοιών, που με τη σειρά τους ονομάζονται σύνδεσμοι (links) και περιγράφουν στην ουσία πώς μια έννοια συνδέεται με μια άλλη, αλλά και με την κεντρική έννοια (central concept).

- **Κεντρική Έννοια (Central Concept)**
 - βρίσκεται σε κυρίαρχη θέση, στην κορυφή του ιεραρχικού ΕΧ
 - απεικονίζεται συνήθως με τη μορφή του κύκλου και αναλύεται στις επιμέρους έννοιες, τους κόμβους (nodes)
- **Κόμβοι (nodes)**
 - είναι οι επιμέρους έννοιες
 - απεικονίζονται γραφικά με τη μορφή παραλληλογράμμου ή τετραγώνου και μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ώστε να διακρίνονται από την κεντρική έννοια (central concept)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΧ (CONCEPT MAP) (2)

- **Σύνδεσμοι ή Συνδέσεις (links)**
 - παριστάνονται γραφικά με τη μορφή γραμμών ή βελών που μπορεί να είναι μονόδρομοι, αμφίδρομοι ή μη κατευθυντικοί
 - φέρνουν μια σύντομη φράση, ικανή να προσδιορίζει την σχέση ή την συσχέτιση ανάμεσα στις έννοιες
- **Η τριάδα, μάλιστα, Έννοια – Σύνδεσμος ή Σύνδεση – Έννοια δημιουργεί μια πρόταση (proposition).**
- **Άλλα πρόσθετα στοιχεία ενός ΕΧ είναι ακόμη:**
 - εικόνες και σύμβολα που χρησιμοποιούνται, για να αποσαφηνίσουν, να επεξηγήσουν τις περιγραφόμενες έννοιες
 - οι σύνθετες διασυνδέσεις (cross – links), που φανερώνουν πιο σύνθετες σχέσεις μεταξύ των εννοιών
 - η ερώτηση εστίασης (focus question) και η ιεραρχική του δομή (Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003; Γουλή, Γόγουλου, Παπανικολάου, & Γρηγοριάδου, 2005; Γουλή Ε. Ε., 2007; Τζωρτζάκης, 2009; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015; Χατζή, 2018; Βεργίνης, και συν., 2009)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΧ (CONCEPT MAP) (3)

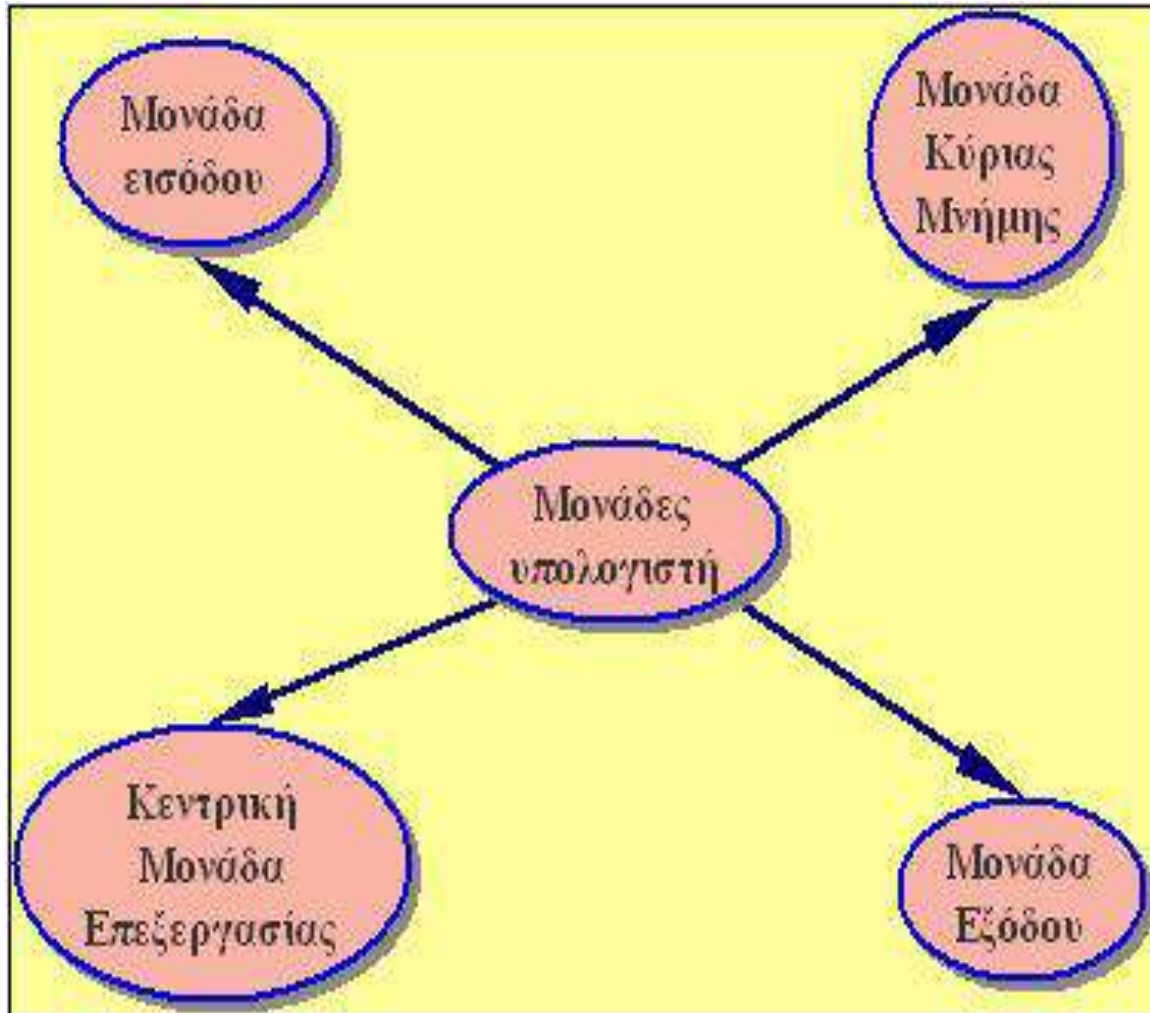

Εικόνα 1. Δομή ενός ενδεικτικού ιεραρχικού εννοιολογικού χάρτη. Πηγή:Γουλή, Ε. Η Εννοιολογική Χαρτογράφηση στη Διδακτική της Πληροφορικής: Η Αξιολόγηση ως Εργαλείο Μάθησης σε Διαδικτυακά και Προσαρμοστικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα. 2007. σ. 51.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΧ (1)

- **Ιεραρχικοί Εννοιολογικοί Χάρτες (hierarchy concept maps)**
 - Ιεραρχική δομή
- **Αραχνοειδείς Εννοιολογικοί Χάρτες (spider concept maps)**
 - η κεντρική έννοια είναι στο κέντρο του χάρτη και γύρω από αυτό είναι τοποθετημένες οι επιμέρους έννοιες με ακτινωτή μορφή
- **Εννοιολογικοί Χάρτες Διαγραμμάτων Ροής (flowchart concept maps)**
 - οι έννοιες είναι οργανωμένες γραμμικά ή κυκλικά, ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα διάρθρωσης
- **Συστημικοί Εννοιολογικοί Χάρτες (system concept maps)**
 - οι έννοιες απεικονίζονται με τον ίδιο τρόπο με εκείνο που έχουμε στους ΕΧ διαγραμμάτων ροής (flowchart concept maps) με την προσθήκη ότι στα άκρα τους υπάρχει «είσοδος» και «έξοδος» (Βαρδάκα, Βαρδάκας, & Αλιμήσης, 2004; Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003; Γουλή, Γόγουλου, Παπανικολάου, & Γρηγοριάδου, 2005; Γουλή Ε. Ε., 2007; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015; Στούμπου & Αλιμήσης, 2007)

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΧ (2)

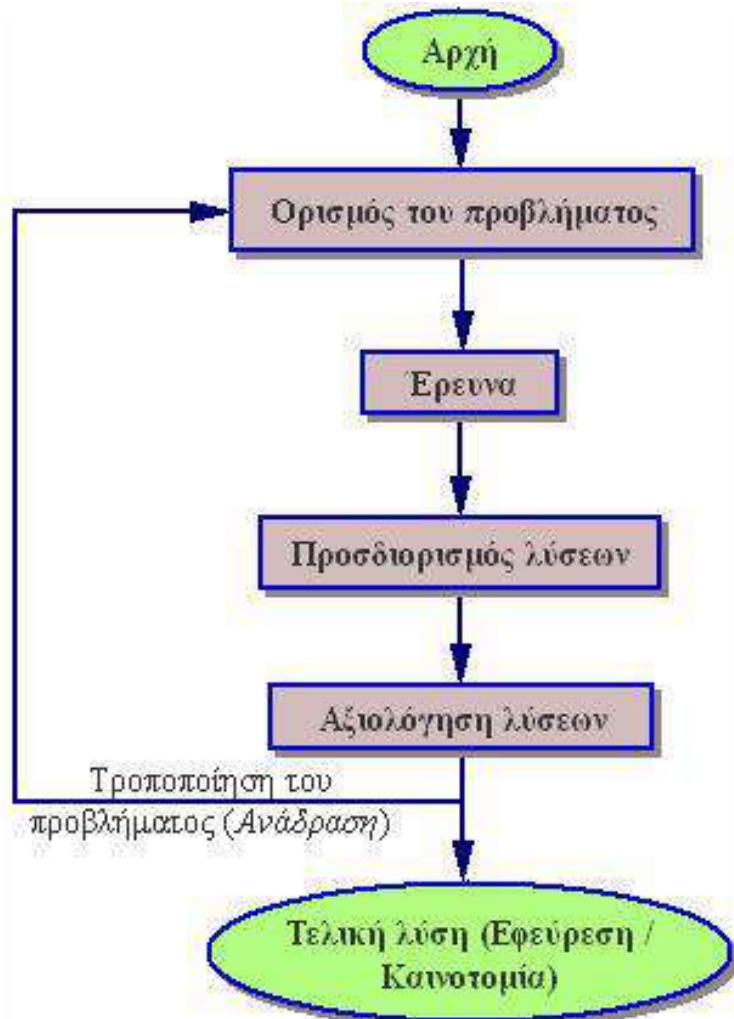
Εικόνα 2. Δομή ενός ενδεικτικού αραχνοειδούς εννοιολογικού χάρτη. Πηγή: Στούμπου, Κ., & Αλιμήσης, Δ. Concept Mapping: Η Βασισμένη στον Η/Υ Δημιουργία Εννοιολογικών Χαρτών και η Διδακτική Αξιοποίησή τους. Στο Ν. Δαπόντες, & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Διδακτική Πράξη», Σύρος 4-6 Μαΐου 2007. Α΄, σ. 3.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΧ (3)

Εικόνα 3. Δομή ενός ενδεικτικού διαγράμματος ροής. Πηγή: Στούμπου, Κ., & Αλιμήσης, Δ. Concept Mapping: Η Βασισμένη στον Η/Υ Δημιουργία Εννοιολογικών Χαρτών και η Διδακτική Αξιοποίησή τους. Στο Ν. Δαπόντες, & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Διδακτική Πράξη», Σύρος 4-6 Μαΐου 2007. Α΄, σ. 4.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΧ (4)

Εικόνα 4. Δομή ενός ενδεικτικού συστημικού εννοιολογικού χάρτη. Πηγή: Στούμπου, Κ., & Αλιμήσης, Δ. Concept Mapping: Η Βασισμένη στον Η/Υ Δημιουργία Εννοιολογικών Χαρτών και η Διδακτική Αξιοποίησή τους. Στο Ν. Δαπόντες, & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Διδακτική Πράξη», Σύρος 4-6 Μαΐου 2007. Α΄, σ. 5.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΧ (5) ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΤΙ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥΣ

- **Περιγραφικοί Εννοιολογικοί Χάρτες (descriptive concept maps)**
 - Περιγράφει τα χαρακτηριστικά αντικειμένων
- **Επεξηγηματικοί Εννοιολογικοί Χάρτες (explanatory concept maps)**
 - Εξηγεί γεγονότα ή φαινόμενα και το πώς λειτουργούν
- **Όμοια και οι σύνδεσμοι, ανάλογα με το περιεχόμενό τους και τη λειτουργία τους σε έναν ΕΧ μπορούν να διακριθούν σε**
 - **Στατικούς**
 - **Δυναμικούς** (Γουλή, Γόγουλου, Παπανικολάου, & Γρηγοριάδου, 2005; Γουλή Ε. Ε., 2007)
- **Άλλα εργαλεία χαρτογράφησης:**
 - Οι Γνωστικοί Χάρτες (Knowledge Maps), ένας εναλλακτικός τρόπος της παρουσίασης κειμένων σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Holley & Dansereau, 1984; Γουλή Ε. Ε., 2007)
 - Τα Σημασιολογικά Δίκτυα (Semantic Networks), δίκτυα κόμβων και συνδέσμων όπου δίνονται ετικέτες που περιγράφουν τις συσχετίσεις μεταξύ των κόμβων δημιουργώντας έτσι προτάσεις, και οι κόμβοι δεν οργανώνονται απαραίτητα ιεραρχικά. (Fisher, 2000)
 - Οι Γνωσιακοί Χάρτες (Cognitive Maps or Causal Maps), δίκτυα με αλληλοσυνδεόμενες ιδέες
 - Οι Νοητικοί Χάρτες (Mind Maps), με ιεραρχική & αραχνοειδή δομή, για καταγραφή σκέψεων, ιδεών

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΕΧ

- Οι πρώτοι ΕΧ κατασκευάστηκαν από τους ανθρώπους των σπηλαίων, όταν μακρινοί μας πρόγονοι σχεδίαζαν διάφορες φιγούρες στους τοίχους
- Οι ιδέες για τη χαρτογράφηση της γνώσης καταγράφονται ήδη από τη δεκαετία του 1950 (Brachman & Levesque, 1985; Στασινάκης & Πρωτοπαπαδάκη, 2007) όπου γίνονται οι πρώτες απόπειρες των Turing (Turing, 1950) και Shannon (Shannon, 1950) για την ενασχόληση με την τεχνητή νοημοσύνη.
- Οι Stewart, VanKirk, & Rowell (Stewart, Vankirk, & Rowell, 1979) ήταν ουσιαστικά οι πρώτοι που ανέπτυξαν εννοιολογικούς χάρτες, αν και στην πρότασή τους δεν υπήρχαν επιγραφές στις γραμμές σύνδεσης
- Αργότερα ο Novak, στηριζόμενος στη θεωρία της «νοηματικής μάθησης» (meaningful learning) του Ausubel, πρότεινε να τοποθετηθούν επιγραφές στις συνδετικές γραμμές, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προτάσεις που έχουν νόημα, οι Νοβακιανοί Εννοιολογικοί Χάρτες (Ausubel D. P., 1963; Novak J., 1981; Novak & Gowin, 1984)

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΧ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ (1)

- Οι Nair και Narayanasamy (2017) έδειξαν ότι η μέθοδος του ΕΧ στη διδασκαλία της Ιστορίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αύξησε τη βαθμολογία των μαθητών σε ερωτήσεις τύπου πολλαπλής επιλογής και ενίσχυσε τη μνήμη τους
- Ο Asan έδειξε ότι η Εννοιολογική Χαρτογράφηση είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την ενίσχυση της επίδοσης των μαθητών, όταν απαντούν σε ερωτήσεις τύπου πολλαπλής επιλογής (Asan, 2007).
- Οι Martinez, Perez, Suero & Pardo (Martinez, Perez, Suero & Pardo, 2013) απέδειξαν ότι στην εκμάθηση της φυσικής σε σπουδές μηχανικών υπάρχει διαφορά στη μάθηση για τους φοιτητές που χρησιμοποιούν ΕΧ και το πακέτο λογισμικού SmartTools, σε σύγκριση με εκείνους που δεν τα χρησιμοποιούν.
- Οι Berry & Chew (Berry & Chew, 2008), διαπίστωσαν ότι με τη βοήθεια των ΕΧ θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις επιδόσεις των φοιτητών στις εξετάσεις στο μάθημα της Ψυχολογίας.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΧ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ (2)

- Οι **Schroeder, Nesbit, Anguiano, & Adesope** (Schroeder, Nesbit, Anguiano & Adesope, 2018), έδειξαν ότι η κατασκευή και η μελέτη ΕΧ είναι αποτελεσματικές σε ομαδικές και ατομικές δραστηριότητες, σε θέματα STEM και μη STEM και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης.
- Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει τα συνεχή πλεονεκτήματα της μάθησης με εννοιολογικούς χάρτες σε διάφορα διδακτικά πλαίσια και σε σύγκριση με πολλές διδακτικές τεχνικές και συνθήκες (Schroeder, Nesbit, Anguiano, & Adesope, 2018).

ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΝΟΣ ΕΧ (1)

- Η κατασκευή του Εννοιολογικού Χάρτη και ό,τι την απαρτίζει, δηλαδή, τα βήματα για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και τη δόμηση του, αποκαλούνται **Εννοιολογική Χαρτογράφηση**. (Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003; Γουλή Ε. Ε., 2007; Στούμπου & Αλιμήσης, 2007; Novak & Canas, 2008; Τζωρτζάκης, 2009)
- **1^ο βήμα:** η δημιουργία ενός πλάνου και ο καθορισμός των προοπτικών για την ανάλυση ενός πεδίου (Jonassen D. H., 2000; Στούμπου & Αλιμήσης, 2007)
- **2^ο βήμα:** ο ορισμός με σαφήνεια και λεπτομέρεια του μαθησιακού προβλήματος, το οποίο οι μαθητές θα διαπραγματευθούν με την κατασκευή και τη δημιουργία του ΕΧ.
- **3^ο βήμα:** η αναγνώριση των κύριων εννοιών που θα περιέχονται στο χάρτη (έννοιες – κλειδιά).
- **4^ο βήμα:** η ομαδοποίηση των εννοιών, και η ταξινόμηση τους, για παράδειγμα σε γενικές και αόριστες και στις πιο ειδικές και συγκεκριμένες – εξειδικευμένες.

ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΝΟΣ ΕΧ (2)

- **5^ο βήμα:** ο καθορισμός σχέσεων μεταξύ των εννοιών, οπότε και πρέπει να προστεθεί λέξη ή φράση στο συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις έννοιες και να δοθεί προσοχή στην κατεύθυνση του βέλους που θα δηλώνει τη σχέση
 - Ακολουθεί η επέκταση του χάρτη, αν και εφόσον χρειάζεται να γίνει που συνεχίζεται μέχρι να αισθανθούμε ότι το πεδίο που θέλουμε να περιγράψουμε επεξηγείται με σαφήνεια και επάρκεια από το χάρτη
- **6^ο βήμα:** ο έλεγχος του ΕΧ, ώστε να επιβεβαιωθεί ότι μπορεί να διαβαστεί
- **7^ο βήμα:** η αξιολόγηση του ΕΧ (Novak & Gowin, 1984; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015)

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΧ (1)

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει αρκετά έντονο ενδιαφέρον για τη δημιουργία εργαλείων σχεδιασμού και κατασκευής ΕΧ με αρκετά πλεονεκτήματα, ώστε να διευκολύνονται οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι. Τα πιο δημοφιλή αυτών είναι:

FreeMind

- Δωρεάν εργαλείο δημιουργίας και επεξεργασίας ΕΧ
- Αυτόνομη εφαρμογή
- Απλό και αποτελεσματικό περιβάλλον => εύκολη και γρήγορη δημιουργία ΕΧ
- Δυνατότητα:
 - για εισαγωγή, διαγραφή ή και αλλαγή θέσης στους κόμβους
 - για προσθήκη εικόνων
 - για εξαγωγή ΕΧ σε διάφορες μορφές
 - για χρήση και στην ελληνική γλώσσα

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΧ (2)

Inspiration

- Γνωστό εργαλείο δημιουργίας και παρουσίασης νοητικών και εννοιολογικών χαρτών
- Χρήση για την κατασκευή διαγραμμάτων, περιλήψεων και παρουσιάσεων
- Δυνατότητα:
 - για παροχή διαφόρων κατηγοριών σχεδίων και συμβόλων για προσθήκη στο διάγραμμα ή στον ΕΧ
 - για προσθήκη εικόνων
 - για παροχή διαφόρων προσχεδίων για την δημιουργία ΕΧ (ακόμη και από το διαδίκτυο)
 - για μετατροπή ενός ΕΧ σε διάγραμμα ή σε παρουσίαση

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΧ (3)

CmapTools

- Γνωστό και δωρεάν εργαλείο δημιουργίας ΕΧ
- Αναπτύχθηκε από το Institute for Human and Machine Cognition
- Διαρκώς ενημερωμένο και με συνεχείς ενημερώσεις
- Εκδόσεις σε διάφορες γλώσσες (ακόμη όχι στα ελληνικά)
- Δυνατότητα:
 - για συνεργασία από απόσταση με άλλους χρήστες μέσω σύγχρονης ή ασύγχρονης επικοινωνίας, προώθηση συνεργατικής μάθησης
 - για δημοσίευση του χάρτη στο διαδίκτυο ή αποθήκευση του σε server του Ινστιτούτου (CmapServer)

(Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015)

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΧ (1)

Πολυάριθμα είναι τα πλεονεκτήματα χρήσης και εφαρμογής του ΕΧ στην εκπαιδευτική διαδικασία:

- Ο ΕΧ βοηθά τους μαθητές να καλλιεργήσουν γνωστικές δεξιότητες
 - οι ίδιοι μπαίνουν σε υψηλές πνευματικές διαδικασίες, ανάλυσης και κατανόησης του εκάστοτε εξεταζόμενου θέματος με αποτέλεσμα τη σύνδεση, τη συσχέτιση και την ένταξη της νέας γνώσης στις προγενέστερες γνωστικές δομές, άρα και δυνατότητα για ανακάλυψη ή εντοπισμό γνωστικών δομών μη οικοδομημένων ολοκληρωμένα ή με λανθασμένο τρόπο
 - με την κατασκευή του ο κάθε μαθητής ενεργεί σε όλα τα επίπεδα της πυραμίδας του Bloom (γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση και αξιολόγηση)
 - οι μαθητές αναπτύσσουν και καλλιεργούν την κριτική σκέψη τους
 - γενικά ο ΕΧ είναι και εργαλείο δημιουργικής σκέψης και ειδικότερα αποκλίνουσας, όταν συνδυάζεται με την τεχνική του Καταιγισμού Ιδεών

(Bloom, 1956; Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003; Γουλή Ε. Ε., 2007; Τζωρτζάκης, 2009; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015; Χατζή, 2018)

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΧ (2)

- Ο ΕΧ έχει τεράστια μεταγνωστική προσφορά στους μαθητές
 - γιατί ο μαθητής μπορεί να ελέγχει τη διαδικασία της μάθησης του
 - γιατί καλλιεργούνται ο αναστοχασμός, ο αυτοέλεγχος του και ενισχύεται η ικανότητα αυτορρύθμισης του
 - γιατί ο μαθητής μαθαίνει πώς να μαθαίνει
- Ο ΕΧ βοηθά τους μαθητές να καλλιεργήσουν κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες
- Ο ΕΧ βοηθά στην επίλυση προβλήματος (problem – solving) με παραγωγή εναλλακτικών προτάσεων και λύσεων για κάθε πρόβλημα – θέμα (αν αυτό είναι αντικείμενο ενός ΕΧ)
- Ο ΕΧ μεγιστοποιεί το ενδιαφέρον των μαθητών, αυξάνει τα κίνητρα τους για ουσιαστική μάθηση, συντελεί στην ενεργό συμμετοχή τους, άρα αποσκοπεί στην ευχαρίστηση, στη συγκίνηση, στην ικανοποίηση, στην επίτευξη συναισθηματικών στόχων.

(Φορτούνη & Φραγκάκη, 2003; Στασινάκης & Πρωτοπαπαδάκη, 2007 ; Γουλή Ε. Ε., 2007; Τζωρτζάκης, 2009; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015; Χατζή, 2018)

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΕΧ (3)

- Ο ΕΧ αποτελεί και ένα εργαλείο για μια εναλλακτική διδακτική προσέγγιση, ένα εργαλείο απαραίτητο και χρήσιμο για μια διαφοροποιημένη διδασκαλία
 - γιατί ένας δυσλεκτικός μαθητής με δυσκολία στην ανάγνωση και βλέποντας την λέξη και με το οπτικό του ερέθισμα, την εικόνα και όλο τον ΕΧ και ακούγοντας την ηχογράφηση, μπορεί εύκολα να διαβάσει ή όλο το μάθημα ή τα κεντρικά του σημεία.

(Novak J., 1998)

Ο ΕΧ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (1)

- Ο ΕΧ αποτελεί και ένα εξαιρετικό διδακτικό εργαλείο
 - επιβάλλει έναν πρωταγωνιστικό ρόλο στους μαθητές
 - θεωρεί τους δασκάλους διευκολυντές και με υποστηρικτικό ρόλο προς τους μαθητές
 - μπορεί να εφαρμοσθεί ως μια πολύ χρήσιμη εκπαιδευτική στρατηγική για την οργάνωση του μαθήματος, της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του υλικού
 - και βοηθά τους δασκάλους να παρατηρήσουν τη δόμηση της σκέψης των μαθητών
(Jonassen D.H., 2000; Βαρδάκα, Βαρδάκας, & Αλιμήσης, 2004; Novak & Canas, 2008)

Ο ΕΧ ως διδακτικό εργαλείο

- Οργανόγραμμα του μαθήματος και της εκπαιδευτικής διαδικασίας:
 - υλοποίηση από τον διδάσκοντα
 - δημιουργία αρχικά ενός γενικού χάρτη (macro map) με απεικόνιση των βασικών ενοτήτων και των εννοιών και του τρόπου συσχέτισης μεταξύ τους, ώστε ο μαθητής να είναι ενήμερος από την αρχή για την έκταση του μαθήματος, το υλικό και τον τρόπο σύνδεσης των πληροφοριών μεταξύ τους
 - έπειτα κατασκευή πιο λεπτομερών χαρτών με αναλυτικό περιεχόμενο βασικών εννοιών

Ο ΕΧ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (2)

Ο ΕΧ ως διδακτικό εργαλείο

- Εισαγωγικός Χάρτης για την παρουσίαση μίας ενότητας και ειδικότερα των εννοιών της:
 - υλοποίηση από τον διδάσκοντα και δυνατόν και με συνεργασία εκπαιδευτικού και μαθητών
 - πρόταση για ύπαρξη ενός κύριου χάρτη για κάθε ενότητα, που θα τον απαρτίζουν μερικοί χάρτες για τις σημαντικές έννοιες που θα παρουσιάζονται σιγά σιγά
- Οργανωτής προώθησης ή Προοργανωτής:
 - μπορεί να γίνει η κατασκευή του και συνεργατικά από μαθητές και διδάσκοντες
 - για εισαγωγή νέων εννοιών μέσα από την παρουσίαση εννοιών που ήδη είναι γνωστές στους μαθητές, ενίσχυση της νοηματικής μάθησης
 - είδος γνωστικής γέφυρας, καθώς εισάγει μια νέα πληροφορία και δίνει στο μαθητή τη δυνατότητα για σύνδεση της με προηγούμενες γνώσεις
 - 1) πρώτα παρουσίαση ΕΧ (οργανωτής) με έννοιες γνωστές στους μαθητές
 - 2) έπειτα εισαγωγή νέων εννοιών και ανάλυση τους (Γουλή Ε. Ε., 2007)
 - 3) ενσωμάτωση των νέων εννοιών στον οργανωτή και σύνδεση μεταξύ τους για τη δημιουργία νέου γνωστικού σχήματος & εφαρμογή του οργανωτή σε επίλυση προβλημάτων ή σε άλλα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Ο ΕΧ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (3)

Ο ΕΧ ως διδακτικό εργαλείο

- **Επαναληπτικός Χάρτης:**
 - χρήση μετά από διδασκαλία
 - σύνοψη βασικών εννοιών, άρα ρόλος ανακεφαλαίωσης
 - μπορούν να τον κατασκευάσουν είτε οι μαθητές συνεργατικά ή ατομικά, είτε ο ίδιος ο εκπαιδευτικός.

(Γουλή Ε. Ε., 2007)

Ο ΕΧ ως εργαλείο αξιολόγησης μετά από ενημέρωση και καθορισμό από τον εκπαιδευτικό με σαφή και κατανοητό τρόπο των κριτηρίων αποτίμησης του μαθησιακού αποτελέσματος (π.χ. επαρκή και σωστά παραδείγματα, σωστές συνδέσεις, ροή του χάρτη κ.λπ.)

- **Εργαλείο διαγνωστικής αξιολόγησης** σε συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο ή ενότητα
- **Εργαλείο ενδιάμεσης ή διαμορφωτικής αξιολόγησης** (εργασία συμπλήρωσης ή επέκτασης ενός ΕΧ από τον μαθητή)
- **Εργαλείο τελικής αξιολόγησης**

Ο ΕΧ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (4)

Τα είδη των δραστηριοτήτων με τον ΕΧ

- **Κατασκευή ενός χάρτη** που αφορά σε μια κεντρική έννοια ή σε μια ερώτηση ή μετά από μελέτη σχετικού υλικού
- **Διόρθωση ή αξιολόγηση ενός χάρτη** (π.χ. τροποποιήσεις, διαγραφές στις έννοιες που απεικονίζονται και στις μεταξύ τους συνδέσεις)
- **Επέκταση ενός χάρτη** (οι μαθητές καλούνται να προσθέσουν σε δοσμένο χάρτη νέες έννοιες/συνδέσεις)
- **Συμπλήρωση ενός χάρτη** (οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν ένα ημισυμπληρωμένο χάρτη με έννοιες ή/και με συνδέσεις)
- **Σχολιασμός ενός χάρτη** από τους μαθητές ή **απάντηση** σε ερωτήσεις μετά από μελέτη σχετικού χάρτη *[Συχνά παρέχεται: λίστα εννοιών ή/και λίστα συνδέσμων ή/και λίστα εννοιών & συνδέσμων.]*

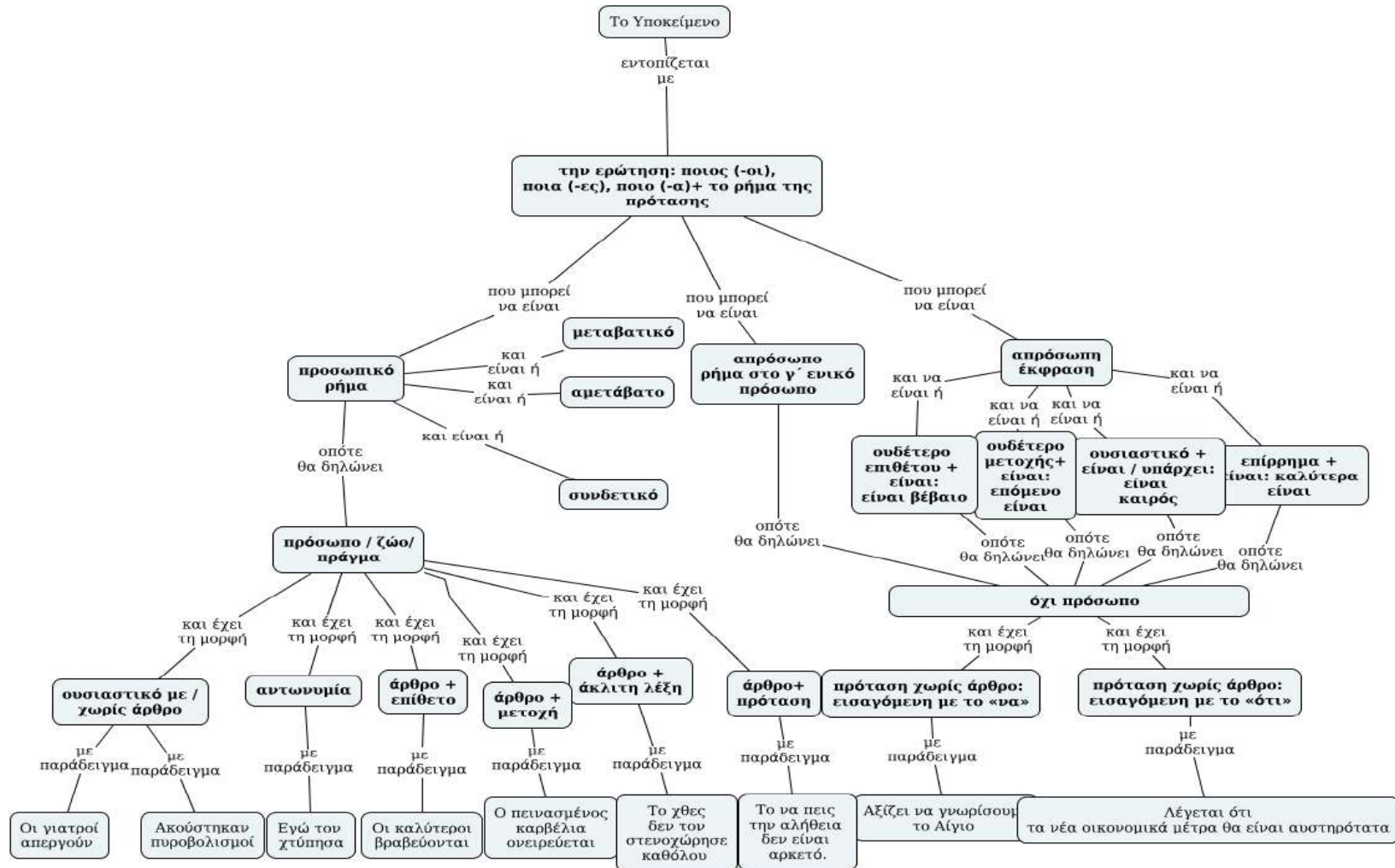
(Γουλή, Γόγουλου, Παπανικολάου, & Γρηγοριάδου, 2005; Γουλή Ε. Ε., 2007; Βεργίνης, και συν., 2009; Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015)

Ο ΕΧ ΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (5)

Σχετικά με τις δραστηριότητες με τον ΕΧ

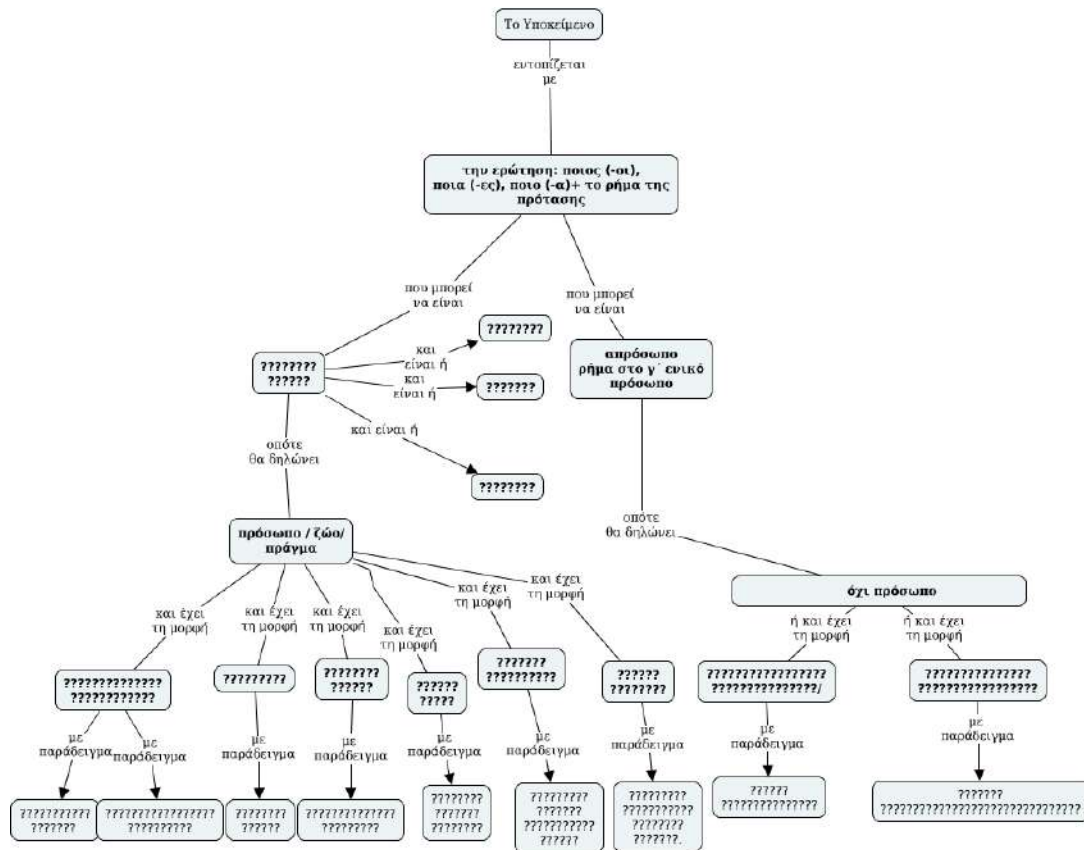
- Αν ζητηθεί από τους μαθητές η κατασκευή ενός χάρτη από το μηδέν είναι μια εργασία χαμηλού βαθμού βοήθειας ή και καθοδήγησης
- Αν ζητηθεί από τους μαθητές η συμπλήρωση ενός ημισυμπληρωμένου ΕΧ είναι μια εργασία υψηλού βαθμού βοήθειας ή και καθοδήγησης
- Στις μικρότερες τάξεις, στο νηπιαγωγείο ή και στο δημοτικό προτιμώνται οι αραχνοειδείς ΕΧ (spider concept maps)
- Στις μεγαλύτερες τάξεις του Γυμνασίου ή προτιμάται η λύση ενός ημιδομημένου ΕΧ ή η κατασκευή ενός ΕΧ εκ του μηδενός, με αποτέλεσμα να προτιμώνται οι ιεραρχικοί ΕΧ (hierarchy concept maps) ή ΕΧ Διαγραμμάτων Ροής (flowchart concept maps).

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ»

Εικόνα 5. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Το Υποκείμενο». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y4SY7JWQ-2BP7YBP-3ZoNo1>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 1^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 6. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.

Πηγή: <https://cmasccloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y4QLCRCL-287WNXL-3T8MY7>

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Το Υποκείμενο» **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

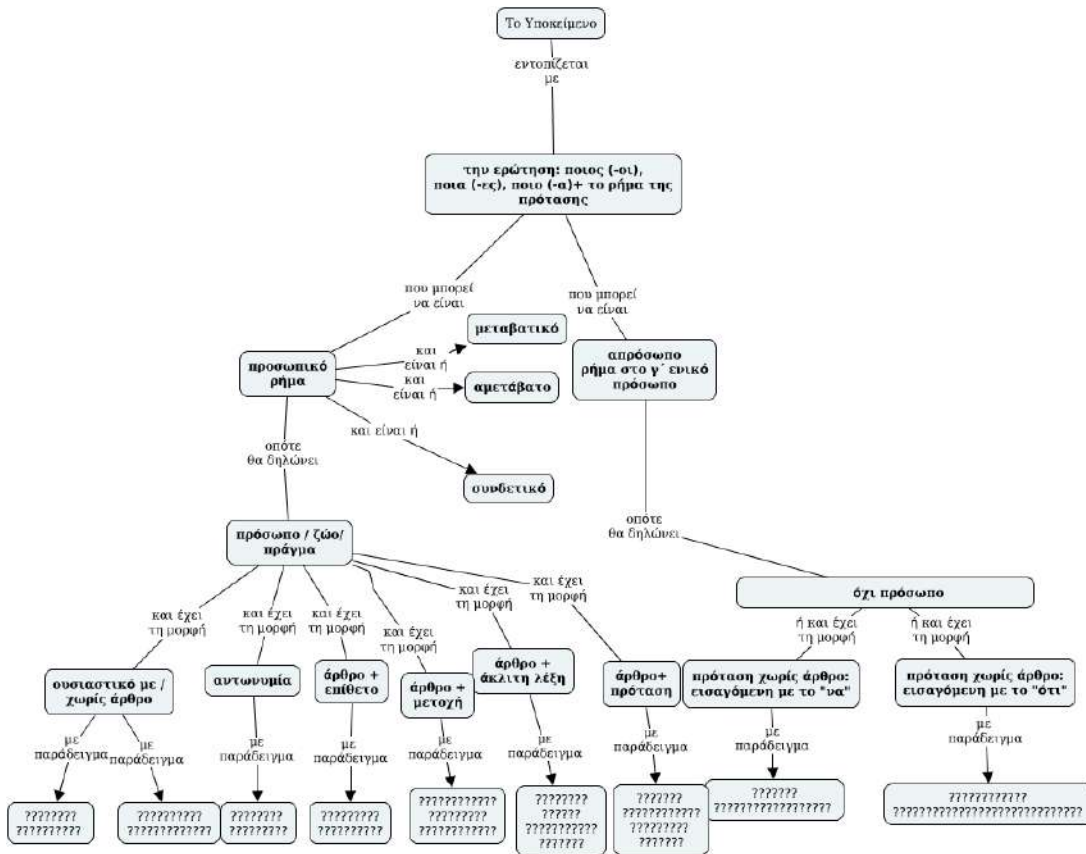
- Η αναγνώριση και η ονομασία του Υποκειμένου σε μία πρόταση
- Η διάκριση του απρόσωπου ρήματος στο γ' ενικό πρόσωπο από το προσωπικό ρήμα
- Η αναφορά των διαφόρων μορφών του Υποκειμένου και η παράθεση παραδειγμάτων αυτών από τους μαθητές

1^η Δραστηριότητα:

○ **1^η φάση:** Χωρισμός μαθητών σε ομάδες των έξι (6) ατόμων και μελέτη ενός δοθέντος ΕΧ και συμπλήρωση γνωστών σε αυτούς εννοιών που λείπουν

○ **2^η φάση:** Παρουσίαση από κάθε ομάδα εργασίας μιας διαφορετικής έννοιας από την προηγούμενη – Παρέμβαση του εκπαιδευτικού με κατάλληλες ερωτήσεις, π.χ.: **ποια έννοια είναι αντίθετη της έννοιας «απρόσωπο ρήμα στο γ' ενικό πρόσωπο»** - Παρουσίαση των εννοιών από τον διδάσκοντα με τη βοήθεια διαδραστικού προβολέα που συμπληρώνονται στον ΕΧ

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 7. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 2.

Πηγή: <https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y3GPVBLJ-WZX6LJ-9ZKH4F>

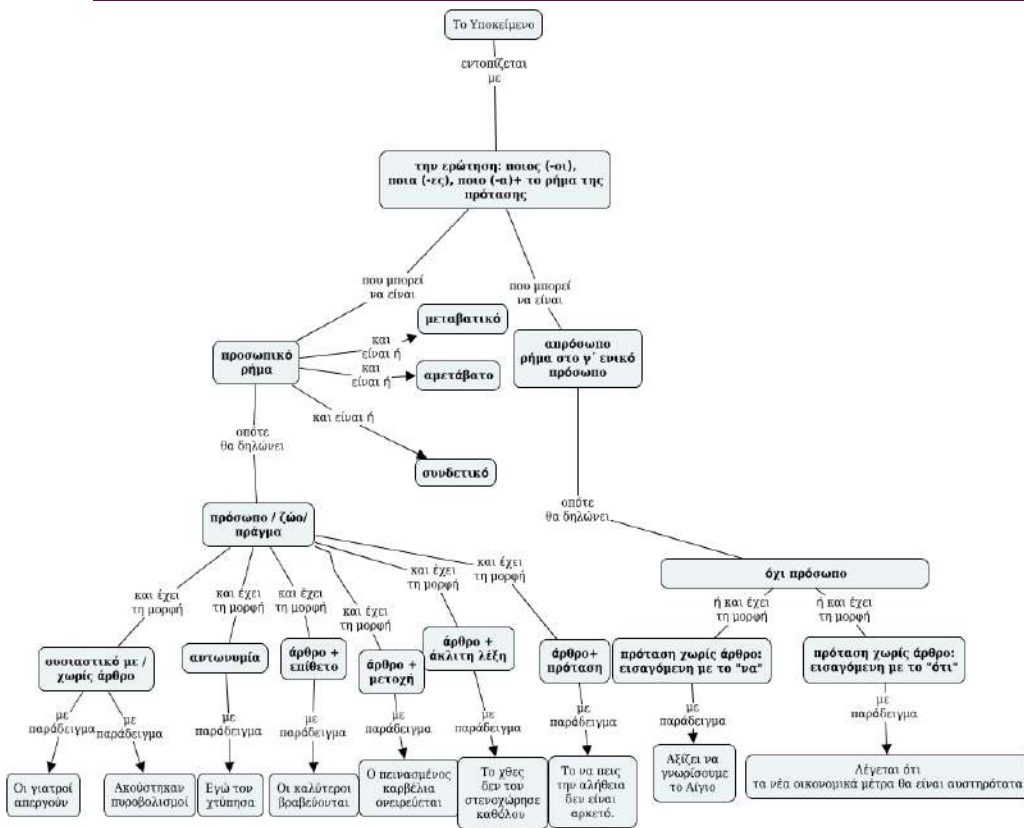
2^η Δραστηριότητα:

- 1^η φάση: Οι μαθητές στον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας επισημαίνουν τις γνωστές και άγνωστες σε αυτούς έννοιες και προτάσεις
- 2^η φάση: Καταγραφή από τον διδάσκοντα σε μια στήλη των γνωστών και των άγνωστων στους μαθητές εννοιών και προτάσεων
- 3^η φάση: Μετά από προτροπή του εκπαιδευτικού η ομάδα / οι ομάδες εργασίες επεξηγούν κάποιες από τις άγνωστες έννοιες ή προτάσεις στην τάξη, γνωστές, όμως, για την ίδια / τις ίδιες π.χ.: **απρόσωπο ρήμα στο γ' ενικό πρόσωπο**
- 4^η φάση: Χρήση της εκπαιδευτικής τεχνικής της εισήγησης από τον εκπαιδευτικό για εξήγηση άγνωστων εννοιών στους μαθητές
- 5^η φάση: Παράθεση παραδειγμάτων μορφών του Υποκειμένου (3^ο επίπεδο ΕΧ) από τους μαθητές μετά από ερώτηση του εκπαιδευτικού

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

- ο 3^η φάση: Ο εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες εργασίας να ενσωματώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ και να τις συνδέσουν με τις ήδη υπάρχουσες – Δίνονται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών και μια λίστα συνδέσμων όπως και ένα κείμενο με τίτλο **Αίγιο: Αξίζει να το γνωρίσουμε και να το επισκεφθούμε** για άντληση από το τελευταίο παραδειγμάτων μορφών απροσώπων εκφράσεων
- ο 4^η φάση: Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «Το Υποκείμενο».

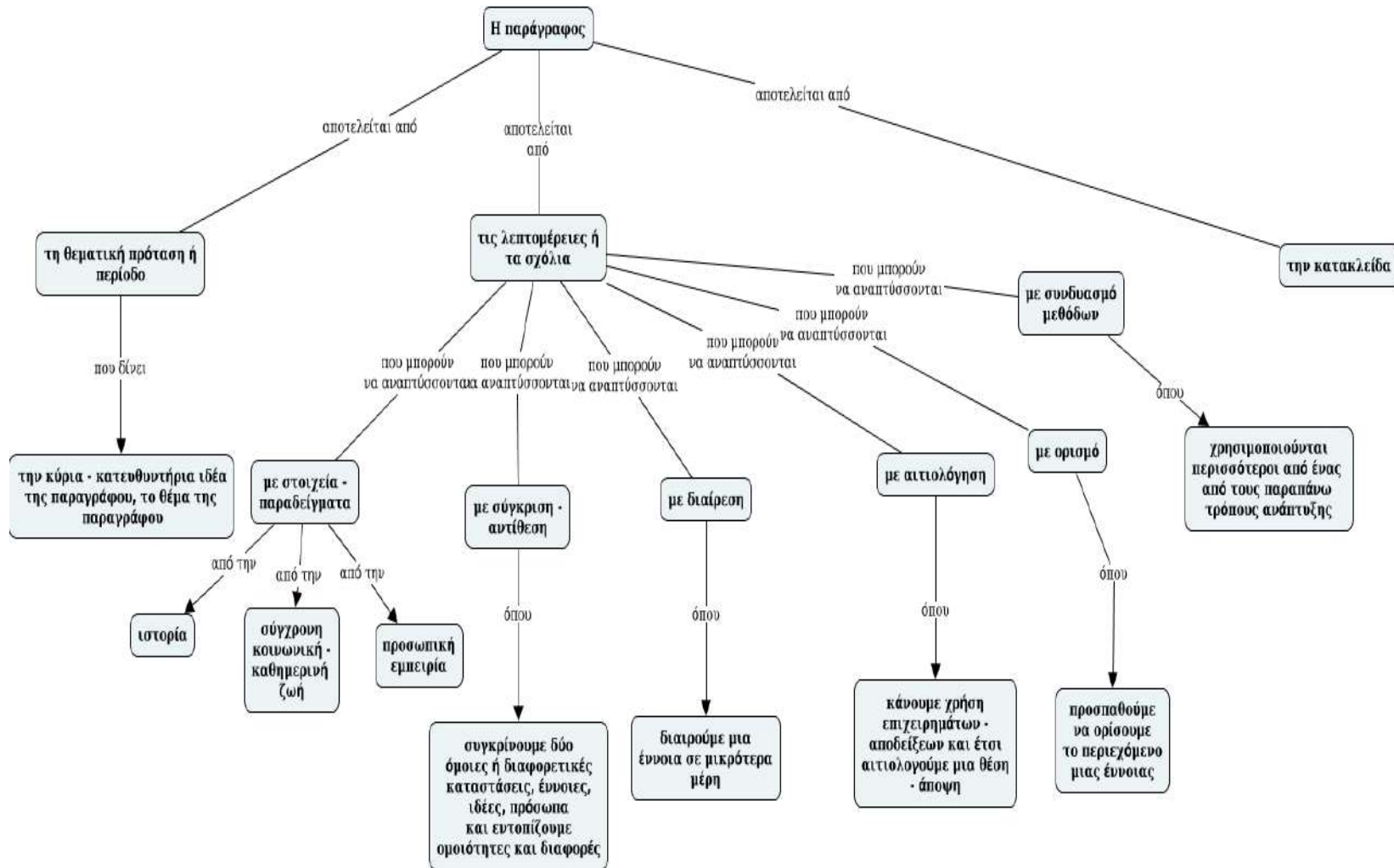

Εικόνα 9. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.

Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y4SZF6JT->

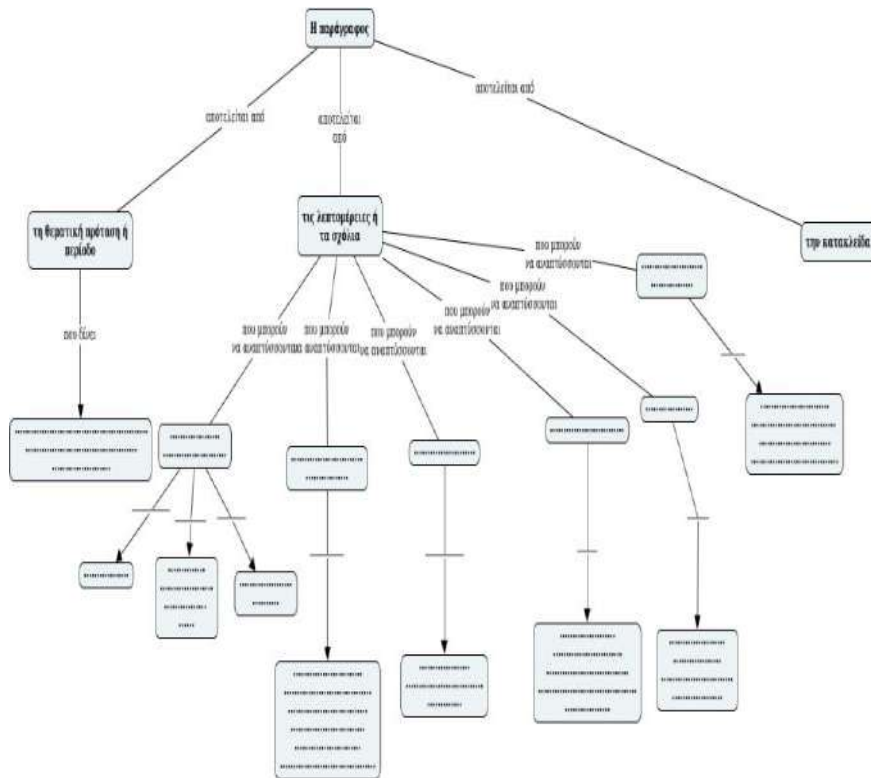
[YXoS4G-3Z1V8B](https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y4SZF6JT-YXoS4G-3Z1V8B)

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ»

Εικόνα 11. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Η παράγραφος». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y74NgWKC-4N3N8T-7LMoJH>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ – ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στόχος: Η σύνοψη των βασικών εννοιών που συνδέονται με την κεντρική έννοια «Η παράγραφος» και αφορούν τους διάφορους τρόπους ανάπτυξης παραγράφων **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- Η αναγνώριση και η ονομασία κάθε είδους παραγράφου ανάλογα με τον τρόπο ανάπτυξης των λεπτομερειών της και η κατηγοριοποίηση της, αφού έχουν μάθει να ορίζουν το κάθε είδος παραγράφου ανάλογα με τον τρόπο ανάπτυξης των λεπτομερειών της

Δραστηριότητα:

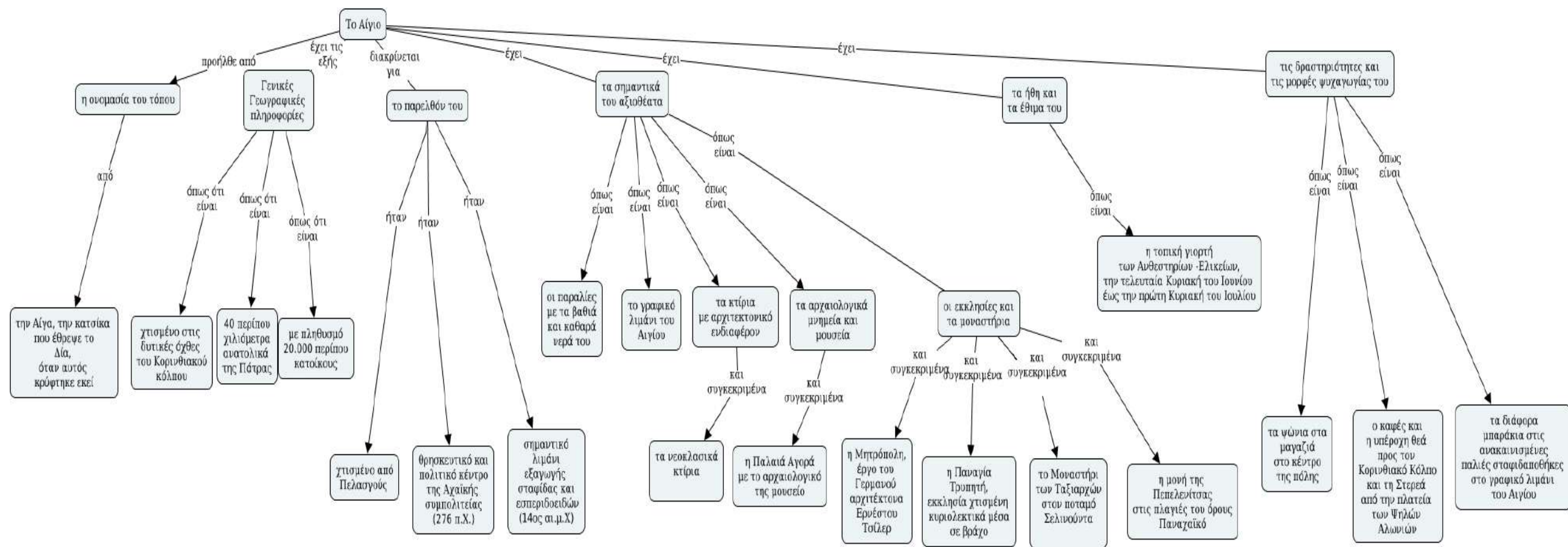
- **1^η φάση:** Ζητείται από τους μαθητές, χωρισμένους σε ομάδες εργασίας των έξι (6) ατόμων να συμπληρώσουν έναν ημισυμπληρωμένο ΕΧ της κεντρικής έννοιας «Η παράγραφος» (με κενά στις έννοιες και στις συνδέσεις) – Δίνεται μια Λίστα Εννοιών, ενώ οι σύνδεσμοι μπορούν να είναι της αρεσκείας τους

- **2^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ από κάθε ομάδα εργασίας και σχολιασμός τους από τις άλλες ομάδες για εντοπισμό ή επεξήγηση εννοιών ή σχέσεων εννοιών μη κατανοητών ή που έχουν παρανοηθεί – Συμπλήρωση από κάθε μέλος της ομάδας μιας Ρουμπρίκας Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης Συνεργασίας των Μελών της Ομάδας

Εικόνα 12. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

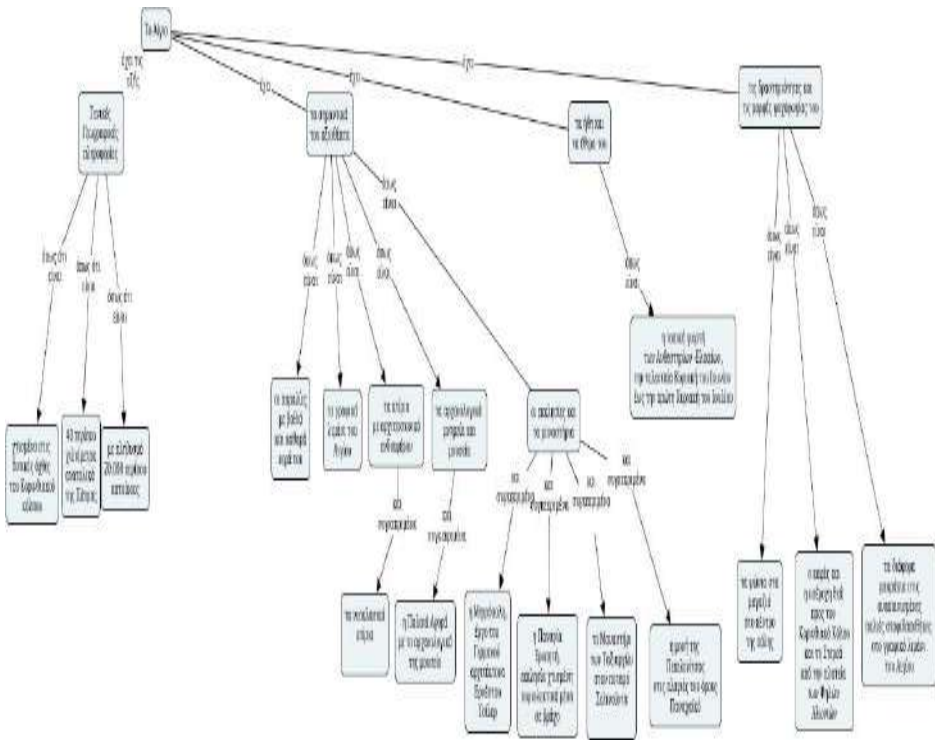
<https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7834C6S-28D07MH-7QHFMW>

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ – ΤΟ ΑΙΓΙΟ»

Εικόνα 13. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Το Αίγιο». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y3GPGKY5-23HKBoQ-9ZJJ91>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ – ΤΟ ΑΙΓΙΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Το Αίγιο» και των υποκείμενων εννοιών της που αποτελούν στοιχεία βασικά για την παρουσίαση ενός τόπου αλλά και στοιχεία διαφοροποιητικά της ταυτότητας του και στην συγκεκριμένη περίπτωση του Αιγίου

Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- ο ορισμός και ο προσδιορισμός των βασικών στοιχείων για την παρουσίαση ενός τόπου που αποτελούν και στοιχεία ταυτότητας του και συνεπώς διαφοροποιητικά στοιχεία σε σχέση με άλλους τόπους

Δραστηριότητα:

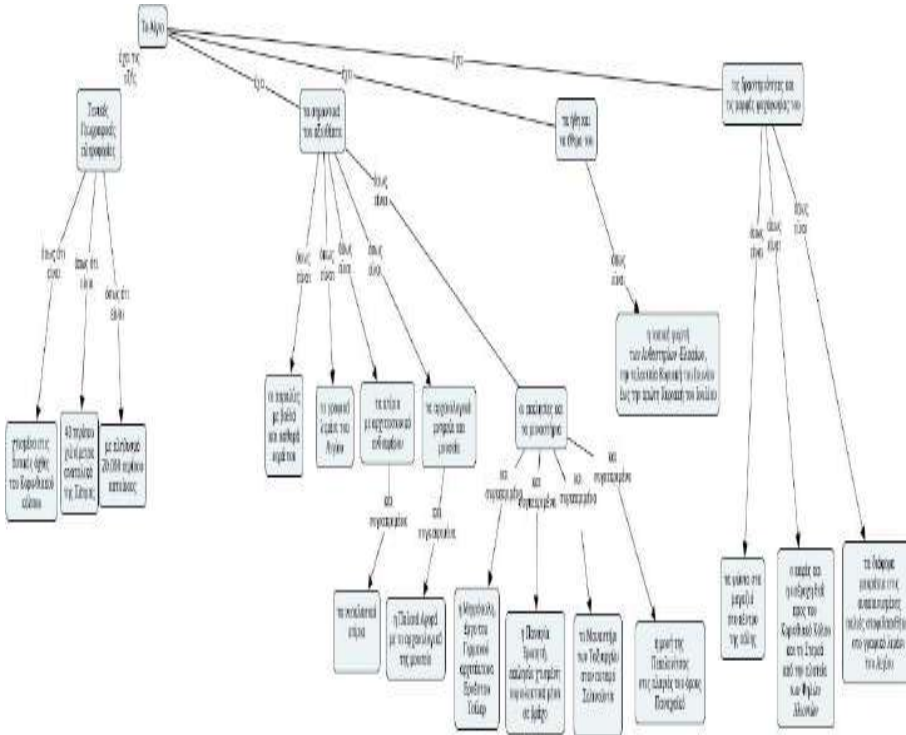
- 1^η φάση:** Δίνονται από τον εκπαιδευτικό ένας ημιτελής και ημισυμπληρωμένος ΕΧ για όλους και ένα κείμενο με τίτλο **Αίγιο: Αξίζει να το γνωρίσουμε και να το επισκεφθούμε** στους μαθητές μαζί με μια Λίστα Εννοιών και Λίστα Συνδέσεων και ζητείται, μετά από ανάγνωση, από τις ομάδες εργασίας τους με τη βοήθεια των παραπάνω να συμπληρώσουν τον ΕΧ με ερώτηση εστίασης (**Focus Question**) την ακόλουθη / το ακόλουθο: **Για ποιους λόγους αξίζει κανείς να επισκεφθεί το Αίγιο; Ποια είναι τα βασικά στοιχεία για την παρουσίαση του Αιγίου;**

Εικόνα 14. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή: <https://cmaphcloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5HCZMC9-CRX7NH-59YL9V>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ – ΤΟ ΑΙΓΙΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

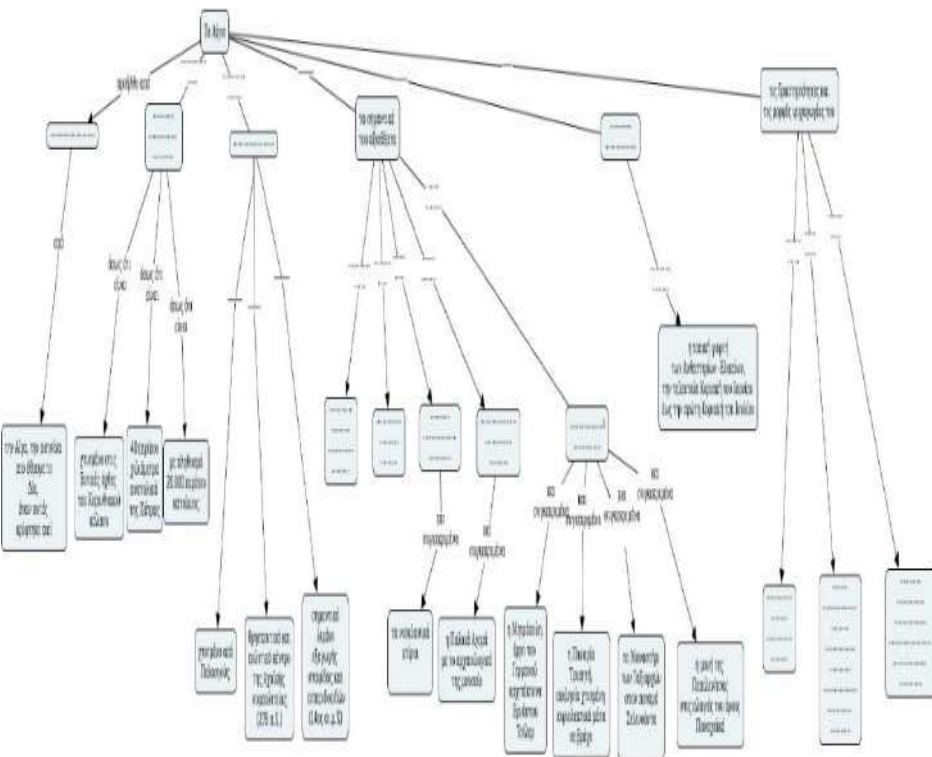
- ο 2^η φάση: Κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης ο εκπαιδευτικός βοηθά τις ομάδες εργασίας με τις κατάλληλες ερωτήσεις: π.χ.: **Μπορείτε να εντοπίσετε και άλλους λόγους σύμφωνα με τους οποίους αξίζει κανείς να επισκεφθεί το Αίγιο;** ή **Για κοιτάξετε παιδιά ή διαβάστε λίγο καλύτερα την πρώτη (1η) παράγραφο του κειμένου για το Αίγιο. Μήπως εκεί υπάρχουν και άλλα βασικά στοιχεία για την παρουσίαση της πόλης αυτής της Αχαΐας;** - Εισήγηση από τον εκπαιδευτικό για τις νέες έννοιες που θα εισαχθούν στον ΕΧ.
- ο 3^η φάση: Ο εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες εργασίας, αφού ενσωματώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ να τον επεκτείνουν και να τον τροποποιήσουν με την προσθήκη παραδειγμάτων που θα εντοπίσουν στο κείμενο
- ο 4^η φάση: Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «**Το Αίγιο**».

Εικόνα 15. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmaphcloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5HCZMC9-CRX7NH-59YL9V>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ – ΤΟ ΑΙΓΙΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 16. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5HBXD37-BHVN98-59YFKS>

Στόχος: Η σύνοψη των βασικών εννοιών που συνδέονται με την κεντρική έννοια «Το Αίγιο» και αφορούν τους κύριους λόγους για να επισκεφθεί κανείς το Αίγιο και αποτελούν βασικά στοιχεία για την παρουσίαση της πόλης αυτής αλλά και ευρύτερα είναι κατηγορίες – στοιχεία – κλειδιά της παρουσίασης κάθε τόπου

Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

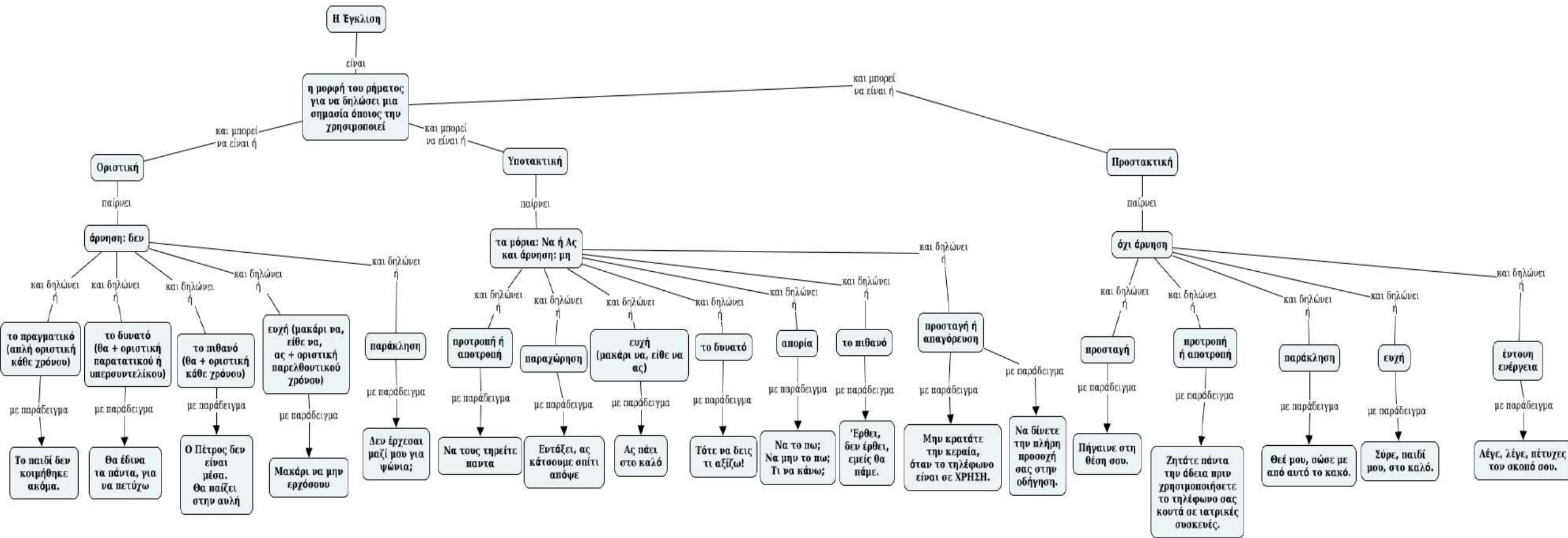
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- Ο ορισμός και ο προσδιορισμός των βασικών στοιχείων για την παρουσίαση ενός τόπου που αποτελούν και στοιχεία ταυτότητας του και συνεπώς διαφοροποιητικά στοιχεία σε σχέση με άλλους τόπους **Δραστηριότητα:**

- **1^η φάση:** Ζητείται από τους μαθητές, χωρισμένους σε ομάδες εργασίας των έξι (6) ατόμων να συμπληρώσουν έναν ημισυμπληρωμένο ΕΧ της κεντρικής έννοιας «Το Αίγιο» (με κενά στις έννοιες, στα παραδείγματα και στις συνδέσεις) – Δίνονται μια Λίστα Εννοιών και μια Λίστα Παραδειγμάτων, ενώ οι σύνδεσμοι μπορούν να είναι της αρεσκείας τους

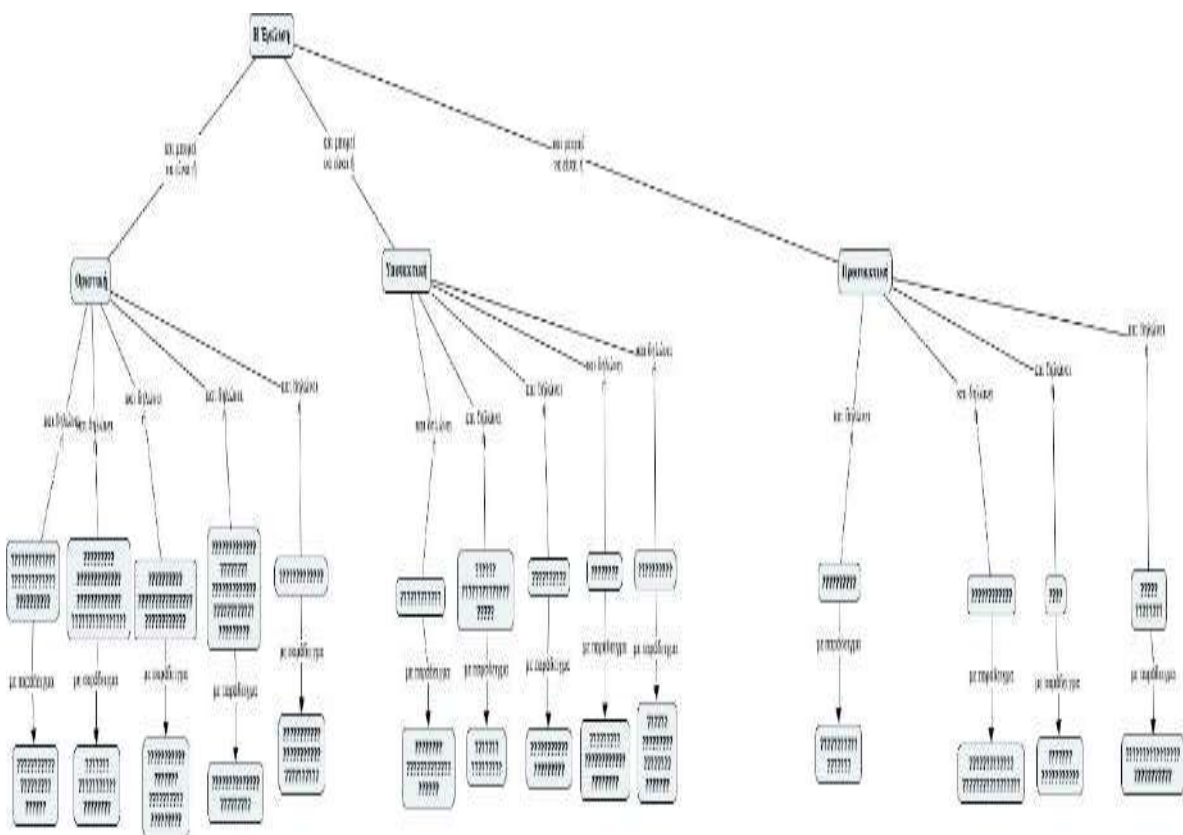
- **2^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ από κάθε ομάδα εργασίας και σχολιασμός τους από τις άλλες ομάδες για εντοπισμό ή επεξήγηση εννοιών ή σχέσεων εννοιών μη κατανοητών ή που έχουν παρανοηθεί – Συμπλήρωση από κάθε μέλος της ομάδας μιας Ρουμπρίκας Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης Συνεργασίας των Μελών της Ομάδας

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ»

Εικόνα 17. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Η Έγκλιση». Πηγή: <https://cmasccloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5NL7873-BR1KJ6-5KJK5X>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 1^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 18. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.

Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y6S2BJTX-22GK2Y6-71XCYW>

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Η Έγκλιση» αλλά και των υποκείμενων εννοιών και των σημασιών τους
Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

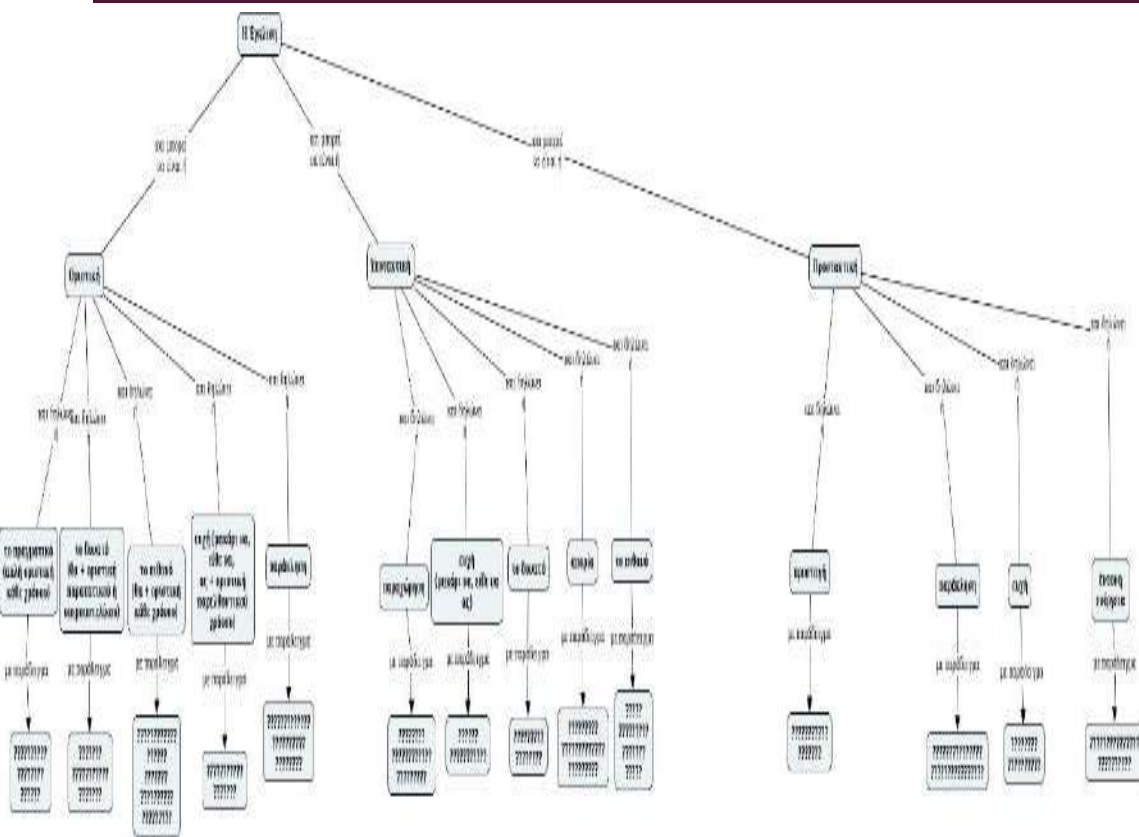
- Η αναγνώριση και η ονομασία της κάθε Έγκλισης σε μία πρόταση και η διάκριση της σημασίας κάθε Έγκλισης σε παραδείγματα προτάσεων και η παράθεση παραδειγμάτων με τις σημασίες κάθε Έγκλισης

1^η Δραστηριότητα:

- **1^η φάση:** Χωρισμός μαθητών σε ομάδες των έξι (6) ατόμων και μελέτη ενός δοθέντος ΕΧ και συμπλήρωση γνωστών σε αυτούς εννοιών που λείπουν

- **2^η φάση:** Παρουσίαση από κάθε ομάδα εργασίας μιας διαφορετικής έννοιας από την προηγούμενη και αιτιολόγηση της συμπληρωμένης έννοιας – Παρέμβαση του εκπαιδευτικού με κατάλληλες ερωτήσεις και με τη βοήθεια παραδειγμάτων - Παρουσίαση των εννοιών από τον διδάσκοντα με τη βοήθεια διαδραστικού προβολέα που συμπληρώνονται στον ΕΧ

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2^η Δραστηριότητα:

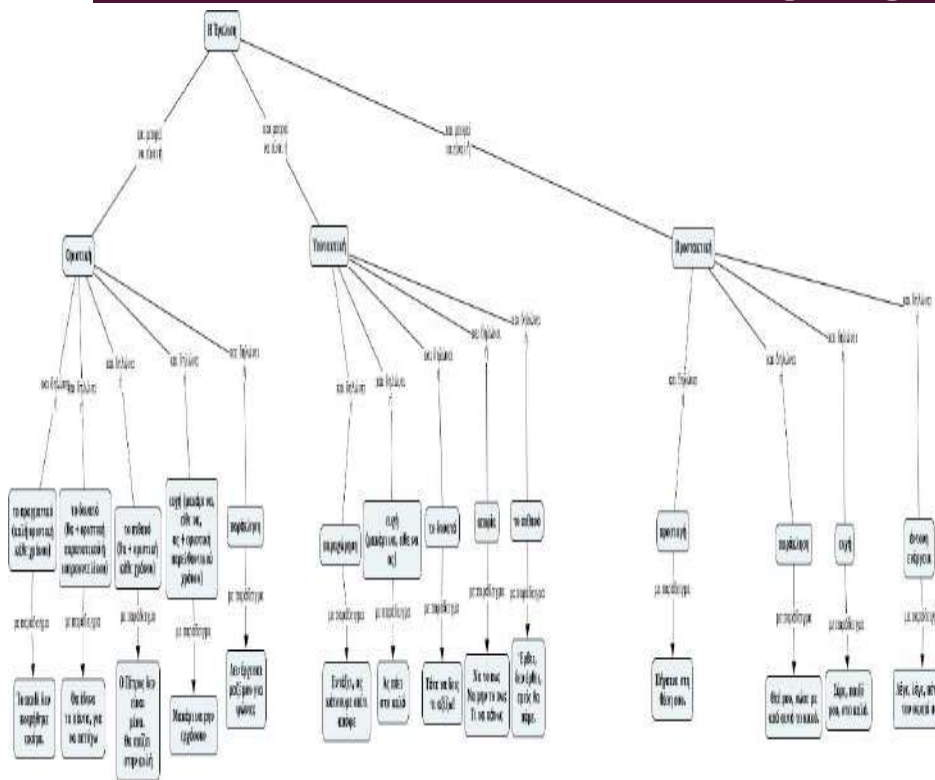
- 1^η φάση: Οι μαθητές στον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας επισημαίνουν τις γνωστές και άγνωστες σε αυτούς έννοιες και προτάσεις
- 2^η φάση: Καταγραφή από τον διδάσκοντα σε μια στήλη των γνωστών και των άγνωστων στους μαθητές εννοιών και προτάσεων
- 3^η φάση: Μετά από προτροπή του εκπαιδευτικού η ομάδα / οι ομάδες εργασίες επεξηγούν κάποιες από τις άγνωστες έννοιες ή προτάσεις στην τάξη, γνωστές, όμως, για την ίδια / τις ίδιες π.χ.: **ευχή** ως υποκείμενη έννοια – σημασία της **Οριστικής**
- 4^η φάση: Χρήση της εκπαιδευτικής τεχνικής της εισήγησης από τον εκπαιδευτικό για εξήγηση άγνωστων εννοιών στους μαθητές
- 5^η φάση: Παράθεση παραδειγμάτων μορφών του Υποκειμένου (3^ο επίπεδο ΕΧ) από τους μαθητές μετά από ερώτηση του εκπαιδευτικού

Εικόνα 19. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 2.

Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y6ToSKJV->

RMDLo-744YSS

Ο ΕΧΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Η Έγκλιση» και των υποκείμενων εννοιών σε αυτήν όπως το «**άρνηση: δεν**» για την υπερκείμενη της έννοια «Οριστική», το «**τα μόρια: Να ή Ας και άρνηση: μη**» για την υπερκείμενη της έννοια «Υποτακτική», το «**όχι άρνηση**» για την υπερκείμενη της έννοια «Προστακτική», όπως και την υποκείμενη έννοια «**προτροπή ή αποτροπή**» αλλά και αυτήν της «**προσταγή ή απαγόρευση**» της έννοιας «Υποτακτική», όπως και την υποκείμενη έννοια «**προτροπή ή αποτροπή**» της έννοιας «Προστακτική». **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- ο Η εκτίμηση ως προς τη χρήση και αξιοποίηση τους σε κείμενα οδηγιών για τη σωστή και αποδοτική λειτουργία ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών ορισμένων σημασιών της Υποτακτικής και της Προστακτικής, και συγκεκριμένα της προτροπής ή αποτροπής, της προσταγής ή της απαγόρευσης και του δυνατού για την Υποτακτική, αλλά και της προσταγής και της προτροπής ή της αποτροπής για την Προστακτική.

Εικόνα 20. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5NRK>

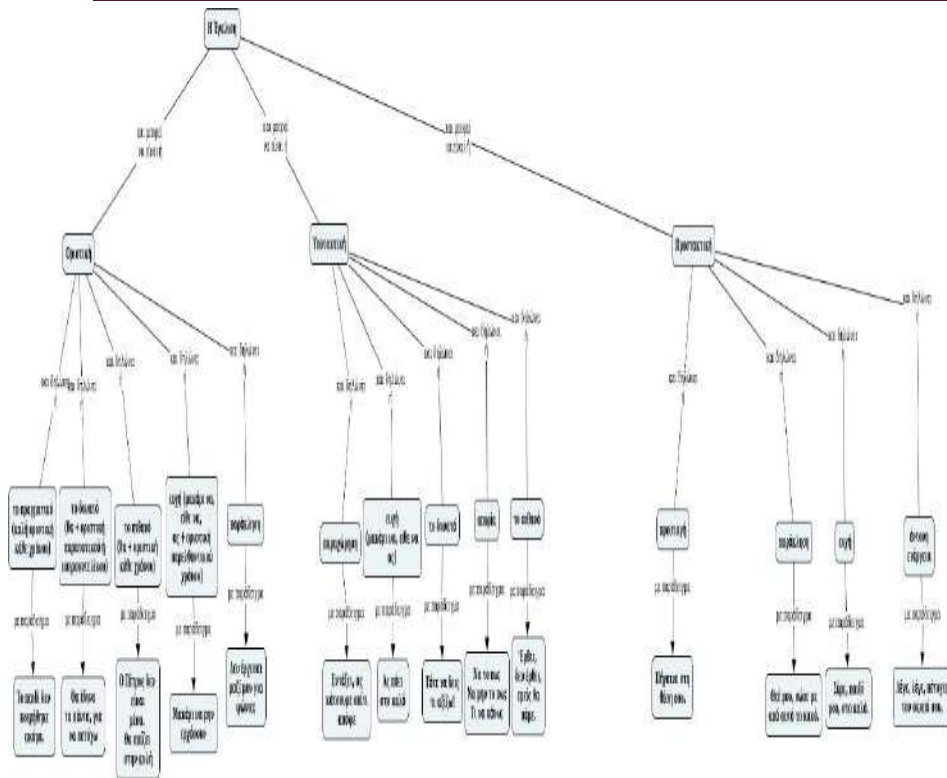
X3K-1TR1QTV-5KPTFY

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

ο 1^η φάση: Με αφετηρία τον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας συμπληρωμένος από τις ομάδες μαθητών με παραδείγματα ο εκπαιδευτικός ζητά τη μελέτη αυτού όπως και την ανάγνωση ενός κειμένου που δίνει στους μαθητές με τίτλο **Οδηγίες για ασφαλή και αποδοτική χρήση του κινητού τηλεφώνου.**

ο 2^η φάση: Ο εκπαιδευτικός βοηθάει με τις κατάλληλες ερωτήσεις τις ομάδες να εκμαιεύσουν ως απαντήσεις τις έννοιες «**άρνηση: δεν**», «**τα μόρια: Να ή Ας και άρνηση: μη**» αλλά και «**όχι άρνηση**» για την εισαγωγή τους στον ΕΧ, όπως και τις έννοιες «**προτροπή ή αποτροπή**», «**προσταγή ή απαγόρευση**» στις σημασίες της Υποτακτικής, αλλά και την έννοια «**προτροπή ή αποτροπή**» στις σημασίες της Προστακτικής, οπότε και για αυτές τις σημασίες επικαλείται παραδείγματα μέσα από το δοθέν κείμενο – Εξήγηση από τον διδάσκοντα με εισήγηση και με τη μορφή ανακεφαλαίωσης και επανάληψης όλων των νέων εννοιών που κατέληξαν αυτός και οι ομάδες εργασίας των μαθητών να προσθέσουν στον Χάρτη

Εικόνα 21. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της

Δραστηριότητας 1. Πηγή:

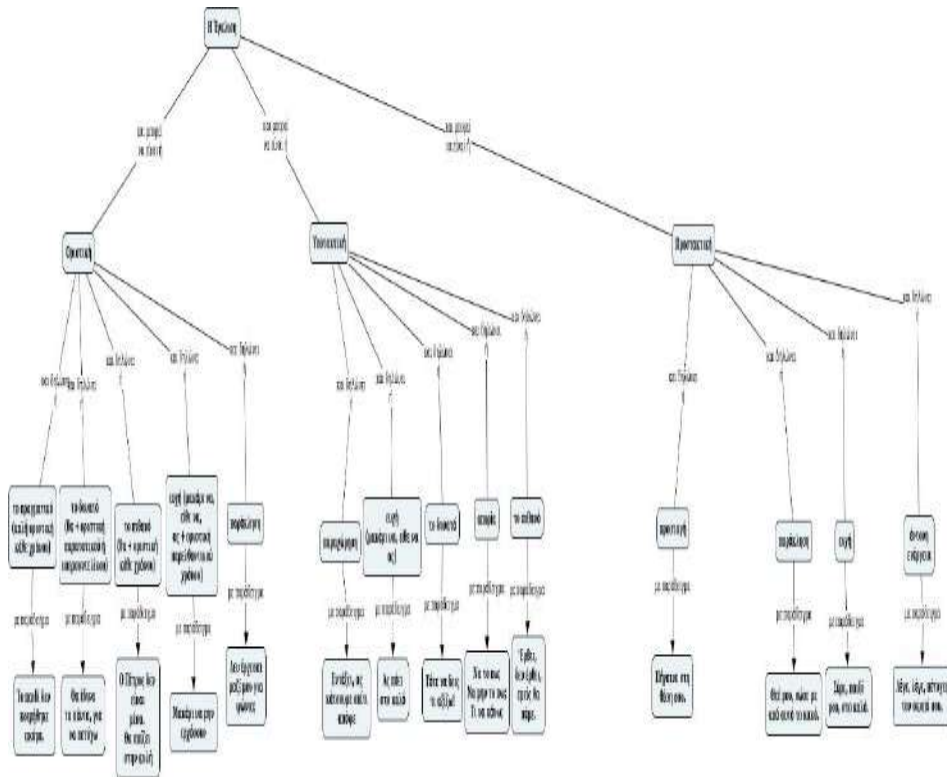
<https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5NRK>

X3K-1TR1QTV-5KPTFY

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (3)

Δραστηριότητα:

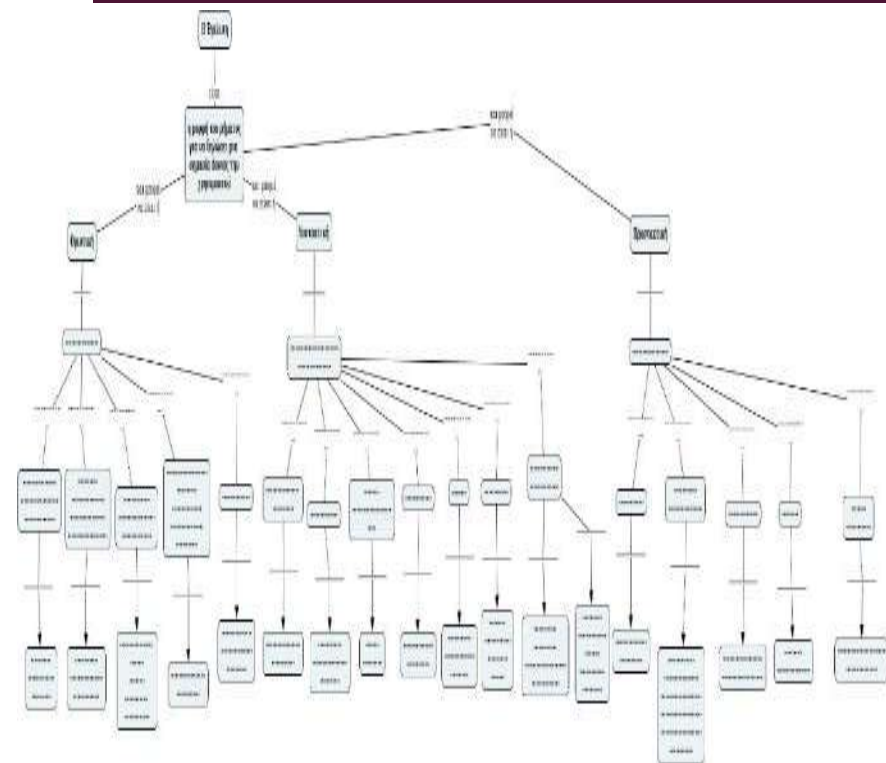
- 3^η φάση: Ο εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες εργασίας να ενσωματώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ και να τις συνδέσουν με τις ήδη υπάρχουσες – Δίνονται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών και μια λίστα συνδέσμων όπως και ένα κείμενο με τίτλο **Οδηγίες για ασφαλή και αποδοτική χρήση του κινητού τηλεφώνου** για άντληση από το τελευταίο παραδειγμάτων των νέων σημασιών των εγκλίσεων
- 4^η φάση: Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «**Η Έγκλιση**».

Εικόνα 22. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmaphcloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5NRKX3K-1TR1QTV-5KPTFY>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΕΓΚΛΙΣΗ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 23. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y5T1V8MP-1791TV3-5RJ351>

Στόχος: Η σύνοψη των κυριότερων εννοιών που συνδέονται με την κεντρική έννοια «Η Έγκλιση» και αφορούν τα είδη των Εγκλίσεων και τις σημασίες κάθε Έγκλισης διακρίνοντας τις από τις σημασίες άλλων εγκλίσεων. **Χρονική Διάρκεια:**

1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

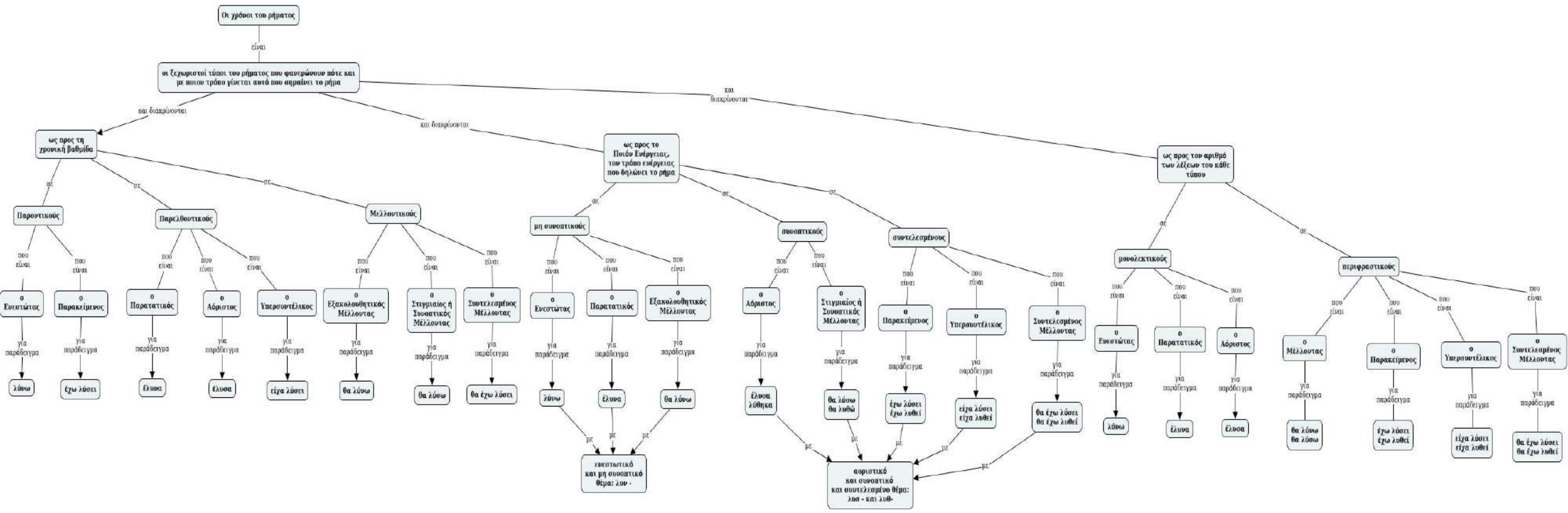
- Ο ορισμός της Έγκλισης και ο προσδιορισμός των σημασιών κάθε Έγκλισης με διάκριση μεταξύ τους με την παράθεση παραδειγμάτων αυτών των σημασιών μετά από επιλογή τους μέσα από ένα σώμα κειμένου

Δραστηριότητα:

- **1^η φάση:** Ζητείται από τους μαθητές, χωρισμένους σε ομάδες εργασίας των έξι (6) ατόμων να συμπληρώσουν έναν ημισυμπληρωμένο ΕΧ της κεντρικής έννοιας «Η Έγκλιση» (με κενά στις έννοιες, στα παραδείγματα και στις συνδέσεις) – Δίνεται μια Λίστα Εννοιών, ενώ τα παραδείγματα και οι σύνδεσμοι μπορούν να είναι της αρεσκείας τους

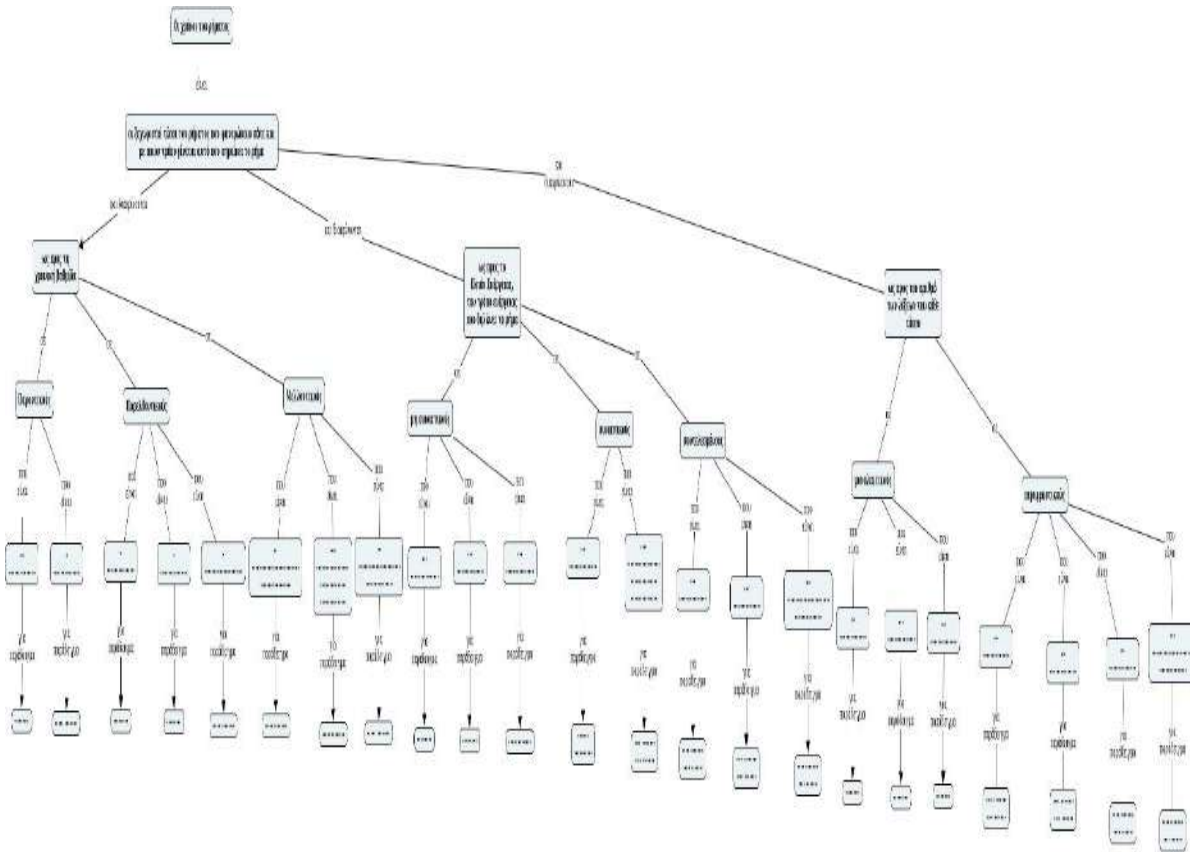
- **2^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ από κάθε ομάδα εργασίας και σχολιασμός τους από τις άλλες ομάδες για εντοπισμό ή επεξήγηση εννοιών ή σχέσεων εννοιών μη κατανοητών ή που έχουν παρανοηθεί – Συμπλήρωση από κάθε μέλος της ομάδας μιας Ρουμπρίκας Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης Συνεργασίας των Μελών της Ομάδας

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ»

Εικόνα 24. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Οι χρόνοι του ρήματος». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y786RMHP-VVTLQS-7QNFB0>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 1^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Εικόνα 25. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.
 Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJDSYQ-1DPFT2G-7TPFYL>

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Οι χρόνοι του ρήματος» αλλά και των υποκείμενων εννοιών της όπως είναι η διάκριση τους στην υποκείμενη έννοια «ως προς τη χρονική βαθμίδα», στην υποκείμενη έννοια «ως προς το Ποιόν Ενεργείας, τον τρόπο ενέργειας που δηλώνει το ρήμα» και στην υποκείμενη έννοια «ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου» δηλαδή τη διάκριση τους αντίστοιχα σε «Παροντικούς», «Παρελθοντικούς» και «Μελλοντικούς», όπως και σε «μη συνοπτικούς», «συνοπτικούς» και «συντελεσμένους» «ως προς το Ποιόν Ενεργείας» και σε «μονολεκτικούς» και «περιφραστικούς» «ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου.».

Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

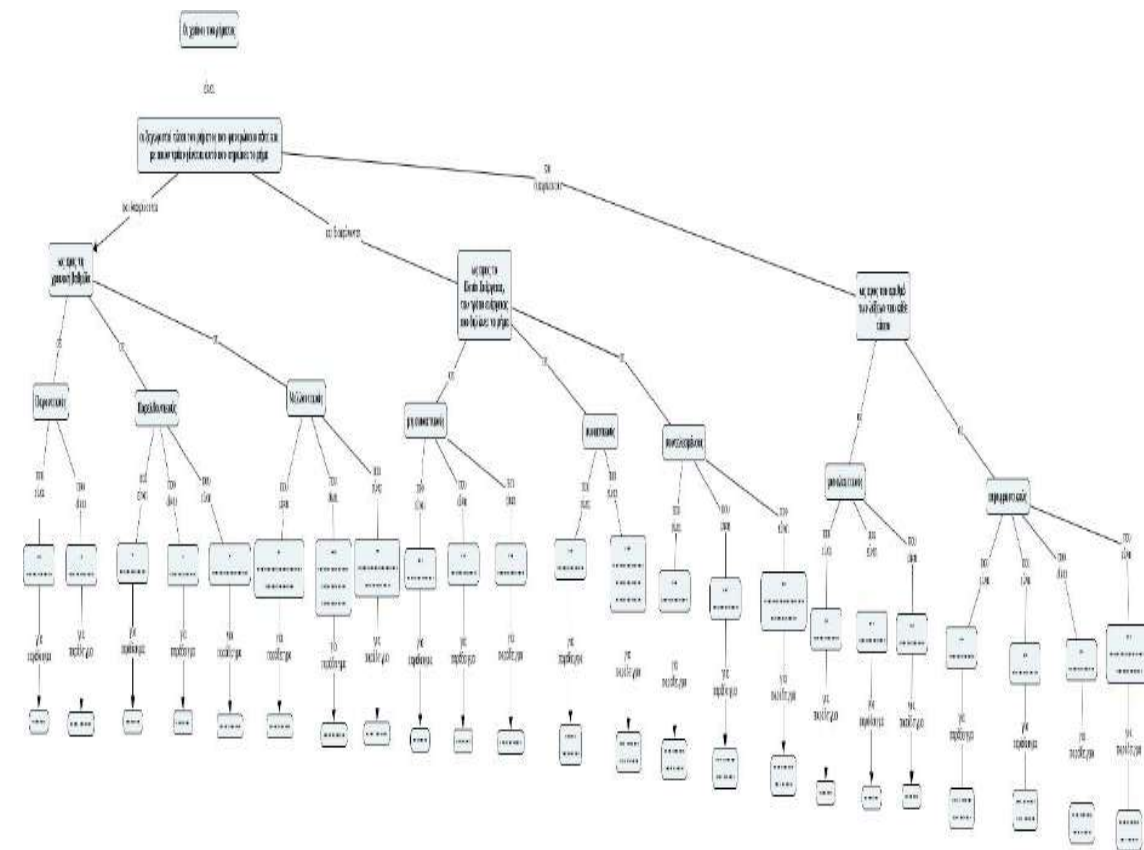
- Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:**
- Η αναγνώριση, ο ορισμός και η διάκριση του κάθε ρήματος, «ως προς τη χρονική του βαθμίδα», ως προς το Ποιόν Ενεργείας, τον τρόπο ενέργειας που δηλώνει το ρήμα» και «ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου», και η παράθεση παραδειγμάτων ρημάτων 52

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 1^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

1^η Δραστηριότητα:

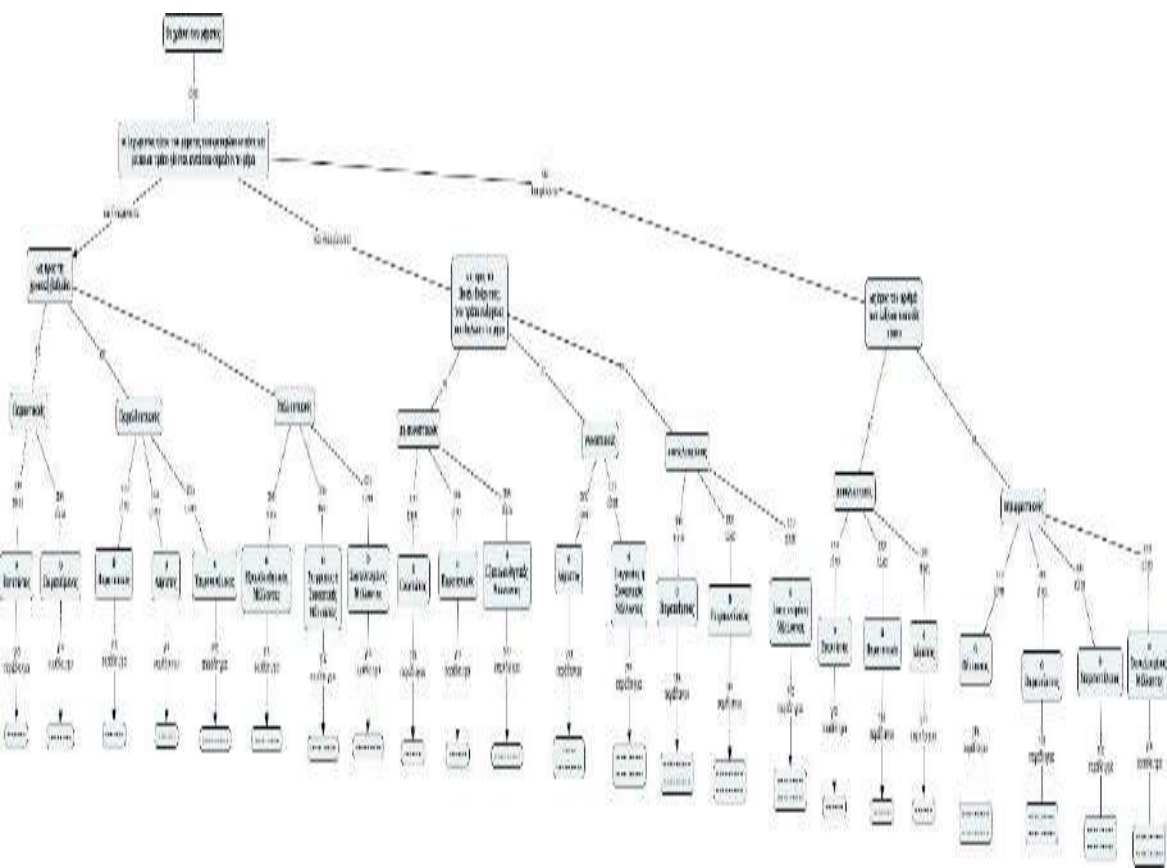
ο 1^η φάση: Χωρισμός μαθητών σε ομάδες των έξι (6) ατόμων και μελέτη ενός δοθέντος ΕΧ και συμπλήρωση γνωστών σε αυτούς εννοιών που λείπουν

ο 2^η φάση: Παρουσίαση από κάθε ομάδα εργασίας μιας διαφορετικής έννοιας από την προηγούμενη και αιτιολόγηση της συμπληρωμένης έννοιας – Παρέμβαση του εκπαιδευτικού με κατάλληλες ερωτήσεις και με τη βοήθεια παραδειγμάτων σε αυτές: *«Τι είδους χρονική βαθμίδα, παρόν ή παρελθόν ή μέλλον δηλώνουν ο Ενεστώτας «λύνω»; ή ο Παρακείμενος «έχω λύσει»; ή ο Παρατατικός «έλυνα»; ή ο Αόριστος «έλυσα»; ή ο Υπερσυντέλικος «είχα λύσει»; ή ο Εξακολουθητικός Μέλλοντας «θα λύνω»; ή ο Συνοπτικός ή Στιγμαίος Μέλλοντας «θα λύσω»; ή ο Συντελεσμένος Μέλλοντας «θα έχω λύσει»;» ή «Τι κοινό έχουν ο Ενεστώτας, ο Παρατατικός και ο Εξακολουθητικός Μέλλοντας ως προς τον τρόπο της ενέργειας που δηλώνει το ρήμα τους; Πώς γίνεται η ενέργεια που δηλώνει το ρήμα σε αυτούς τους παραπάνω χρόνους;»*- Παρουσίαση των εννοιών από τον διδάσκοντα με τη βοήθεια διαδραστικού προβολέα που συμπληρώνονται στον ΕΧ

Εικόνα 26. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.
 Πηγή: <https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJDSYQ-1DPFT2G-7TPFYL>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

2^η Δραστηριότητα:

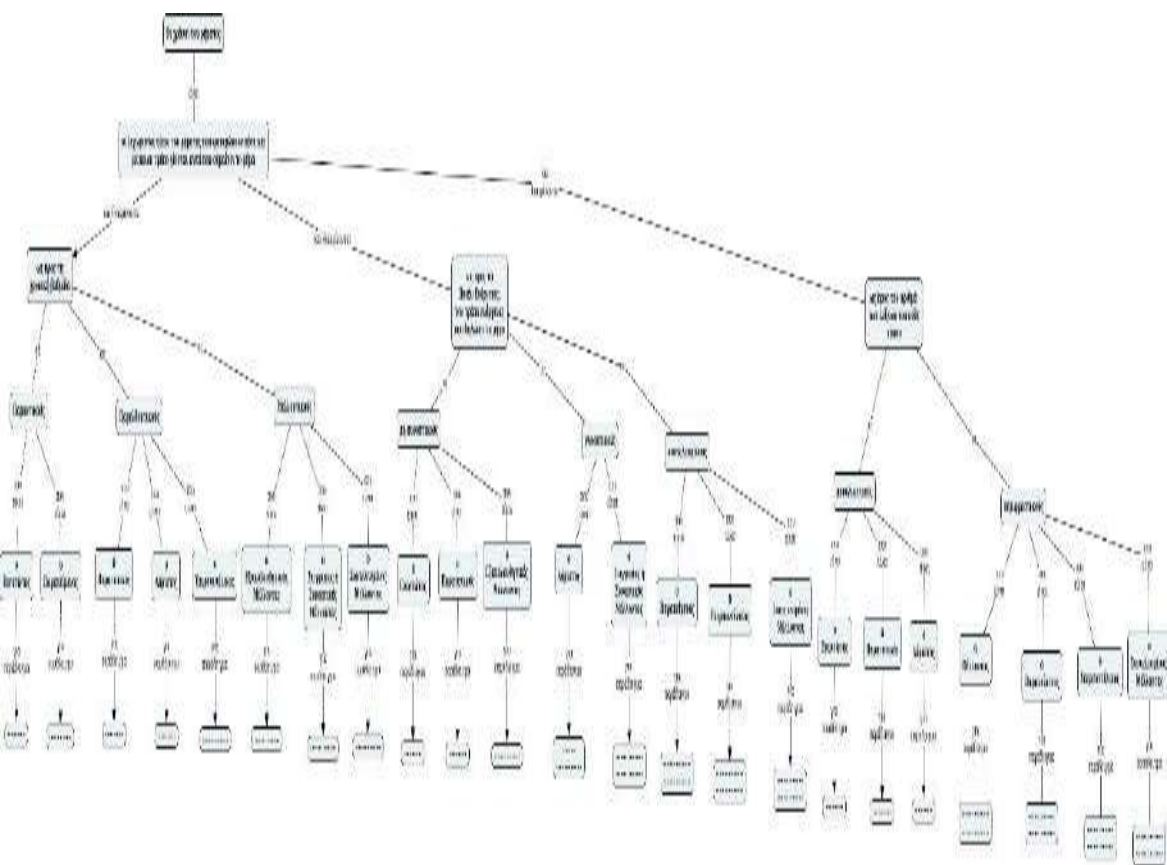
- 1^η φάση: Οι μαθητές στον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας επισημαίνουν τις γνωστές και άγνωστες σε αυτούς έννοιες και προτάσεις
- 2^η φάση: Καταγραφή από τον διδάσκοντα σε μια στήλη των γνωστών και των άγνωστων στους μαθητές εννοιών και προτάσεων
- 3^η φάση: Μετά από προτροπή του εκπαιδευτικού η ομάδα / οι ομάδες εργασίες επεξηγούν κάποιες από τις άγνωστες έννοιες ή προτάσεις στην τάξη, γνωστές, όμως, για την ίδια / τις ίδιες π.χ.: οι έννοιες «**συνοπτικούς**», «**μη συνοπτικούς**» και «**συντελεσμένους**» ως υποκείμενες έννοιες της έννοιας «**ως προς το Ποιόν Ενέργειας, τον τρόπο ενέργειας που δηλώνει το ρήμα**»
- 4^η φάση: Χρήση της εκπαιδευτικής τεχνικής της εισήγησης από τον εκπαιδευτικό για εξήγηση άγνωστων εννοιών στους μαθητές

Εικόνα 27. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 2.

Πηγή: <https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJFHS2->

[15J1ZHQ-7TPG83](https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJFHS2-15J1ZHQ-7TPG83)

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

2^η Δραστηριότητα:

ο 5^η φάση: Παράθεση παραδειγμάτων ρημάτων που μπορούν να ανήκουν ή στους παροντικούς ή στους παρελθοντικούς ή στους μελλοντικούς χρόνους όπως και ή στους μη συνοπτικούς ή στους συνοπτικούς ή στους συντελεσμένους χρόνους ως προς το Ποιόν Ενεργείας των ρημάτων ή και παραδειγμάτων ρημάτων ή στους μονολεκτικούς ή στους περιφραστικούς χρόνους (3^ο επίπεδο ΕΧ) από τους μαθητές μετά από ερώτηση του εκπαιδευτικού

Εικόνα 28. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 2.

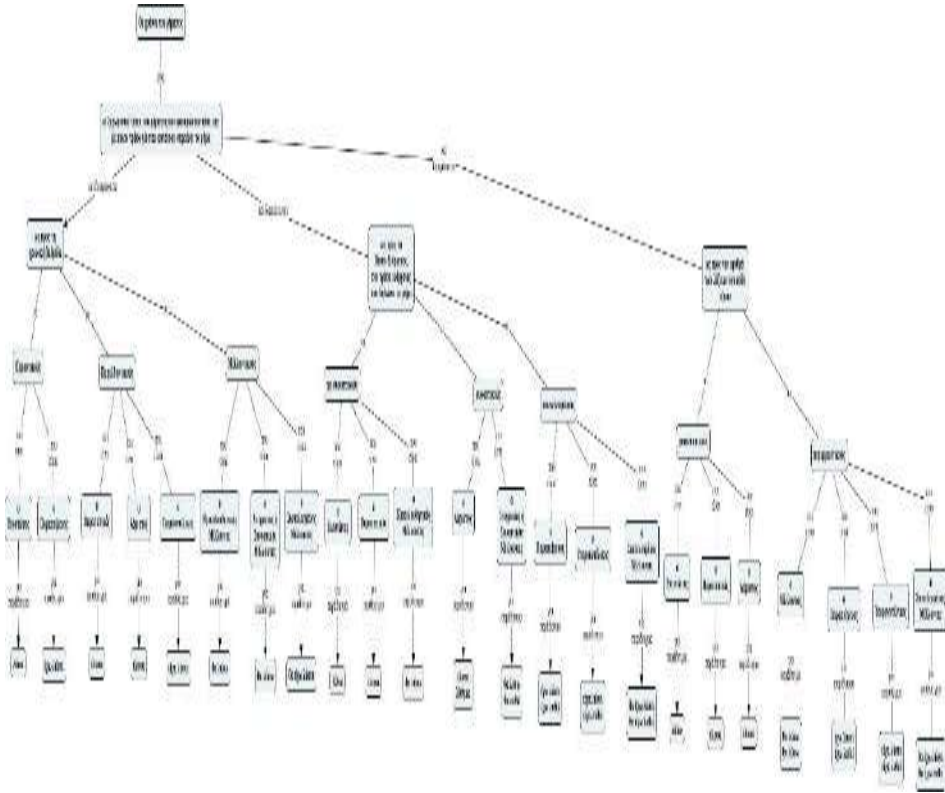
Πηγή: [https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJFHS2-](https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJFHS2-15J1ZHQ-7TPG83)

[15J1ZHQ-7TPG83](https://cmarscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BJFHS2-15J1ZHQ-7TPG83)

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

- 2^η φάση: Ο εκπαιδευτικός βοηθάει με τις κατάλληλες ερωτήσεις τις ομάδες να εκμαιεύσουν ως απαντήσεις τις έννοιες «ενεστωτικό και μη συνοπτικό θέμα: λυν - », «αοριστικό και συνοπτικό και συντελεσμένο θέμα: λυσ – και λυθ -» και με βάση τα παραδείγματα που είναι σημειωμένα ήδη στον ΕΧ: «*Τι κοινό έχουν τα παραδείγματα του ρήματος λύνω που δώσατε για τους μη συνοπτικούς χρόνους και συγκεκριμένα για τον Ενεστώτα, τον Παρατατικό και τον Εξακολουθητικό Μέλλοντα;*», «*Μήπως αν αφαιρέσουμε από αυτά τα παραδείγματα είτε την κατάληξη είτε την αύξηση στον Παρατατικό ή και το θα στον Εξακολουθητικό Μέλλοντα μας απομένει κάτι κοινό; Και αν ναι, ποιο είναι αυτό;*». «*Ωραία και πώς θα μπορούσαμε να ονομάσουμε το κοινό αυτό θέμα;*» «*Τι κοινό έχουν όλοι αυτοί οι χρόνοι στους οποίους εμφανίζεται; Και μάλιστα ποιος από αυτούς τους χρόνους είναι ο πρωταρχικός από όπου ξεκινούμε για να σχηματίσουμε τους άλλους χρόνους, τον Παρατατικό ή τον Εξακολουθητικό Μέλλοντα;*» – Εξήγηση από τον διδάσκοντα με εισήγηση και με τη μορφή ανακεφαλαίωσης και επανάληψης όλων των νέων εννοιών που κατέληξαν αυτός και οι ομάδες εργασίας των μαθητών να προσθέσουν στον Χάρτη

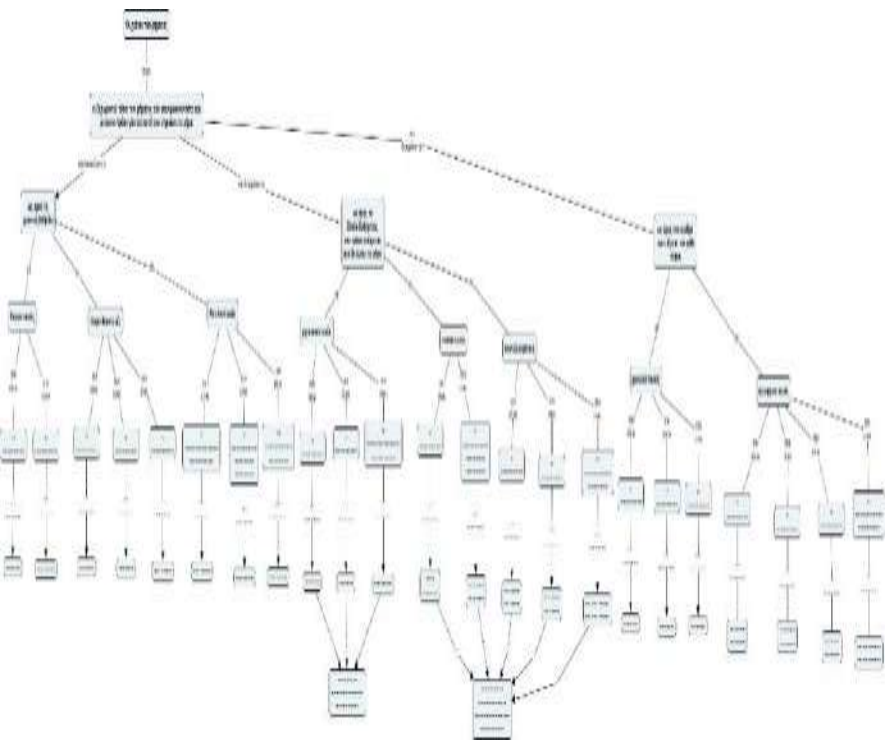

Εικόνα 30. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BT55>

[3T-25Z6K51-7TR6NR](https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7BT55)

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στόχος: Η σύνοψη των κυριότερων εννοιών που συνδέονται με την κεντρική έννοια «Οι χρόνοι του ρήματος» και αφορούν τις διακρίσεις τους ως προς τη χρονική βαθμίδα, ως προς το Ποιόν Ενεργείας, τον τρόπο ενέργειας που δηλώνει το ρήμα, ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου. **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

○ Η αναγνώριση, ο ορισμός και η διάκριση του κάθε ρήματος, «ως προς τη χρονική του βαθμίδα», ως προς το Ποιόν Ενεργείας, τον τρόπο ενέργειας που δηλώνει το ρήμα», «ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου» και ως προς το θέμα τους και η παράθεση παραδειγμάτων ρημάτων

Δραστηριότητα:

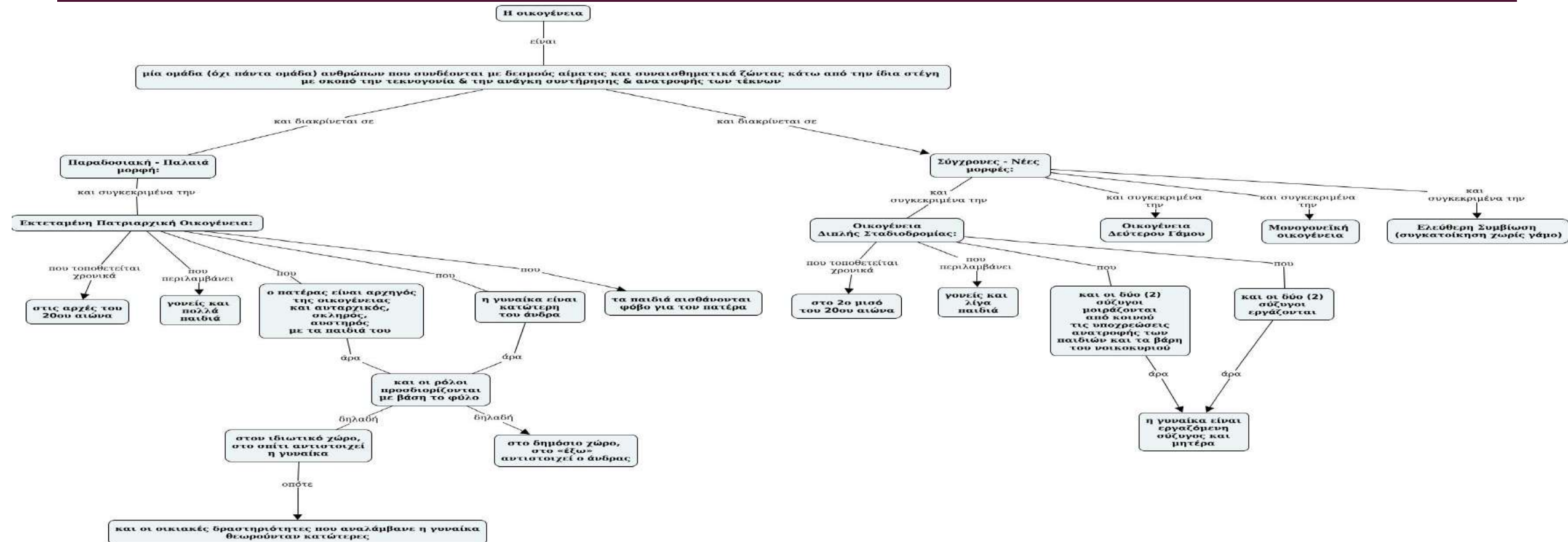
○ **1^η φάση:** Ζητείται από τους μαθητές, χωρισμένους σε ομάδες εργασίας των έξι (6) ατόμων να συμπληρώσουν έναν ημισυμπληρωμένο ΕΧ της κεντρικής έννοιας «Οι χρόνοι του ρήματος» (με κενά στις έννοιες, στα παραδείγματα και στις συνδέσεις) – Δίνεται μια Λίστα Εννοιών, ενώ τα παραδείγματα και οι σύνδεσμοι μπορούν να είναι της αρεσκείας τους

○ **2^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ από κάθε ομάδα εργασίας και σχολιασμός τους από τις άλλες ομάδες για εντοπισμό ή επεξήγηση εννοιών ή σχέσεων εννοιών μη κατανοητών ή που έχουν παρανοηθεί – Συμπλήρωση από κάθε μέλος της ομάδας μιας Ρουμπρίκας Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης Συνεργασίας των Μελών της Ομάδας

Εικόνα 32. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

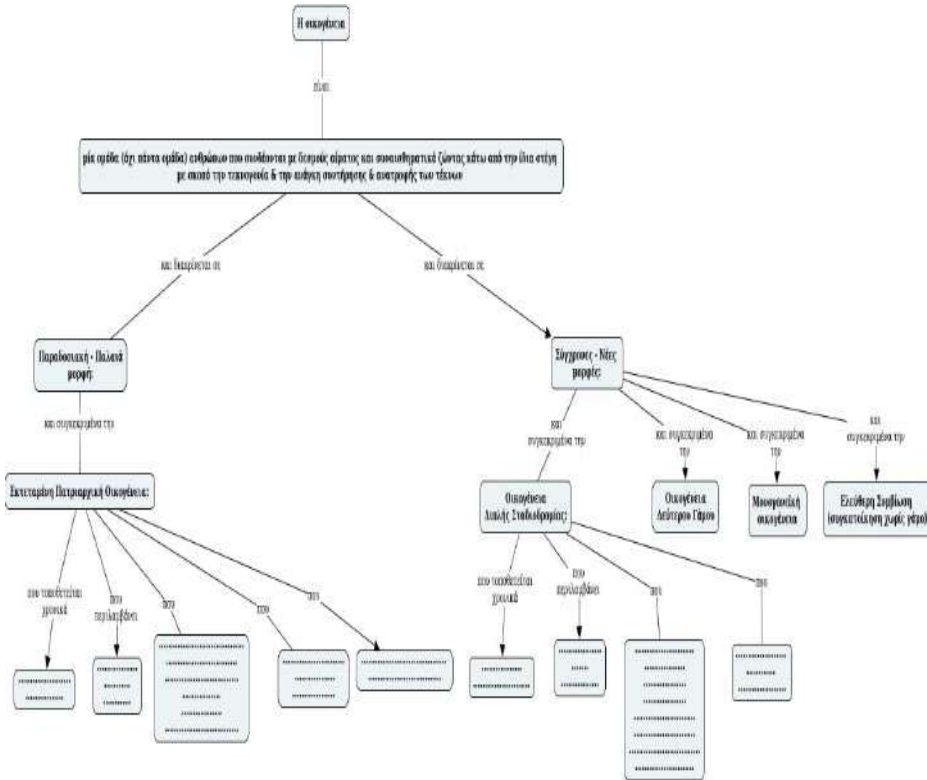
https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7CG_C17N-1601SXF-7VJ83Y

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Εικόνα 33. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Η οικογένεια». Πηγή: <https://cmaphcloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7FX1QLR-1PoR9H7-7XXPNW>

Ο ΕΧΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Η οικογένεια» και των υποκείμενων εννοιών σε αυτήν όπως την «Παραδοσιακή – Παλαιά μορφή» και συγκεκριμένα την «Εκτεταμένη Πατριαρχική Οικογένεια» και τα χαρακτηριστικά αυτής αλλά και τις «Σύγχρονες – Νέες μορφές», όπως είναι η «Οικογένεια Διπλής Σταδιοδρομίας» και κυρίως τα βασικά της χαρακτηριστικά , η «Οικογένεια Δεύτερου Γάμου», η «Μονογονεϊκή οικογένεια», η «Ελεύθερη Συμβίωση (συγκατοίκηση χωρίς γάμο)».

Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- ο Ορισμός της οικογένειας και των βασικών της χαρακτηριστικών και η περιγραφή μιας εκτεταμένης πατριαρχικής οικογένειας βάσει των χαρακτηριστικών της, ώστε να διακρίνεται από μια πυρηνική οικογένεια διπλής σταδιοδρομίας βάσει των χαρακτηριστικών της

Εικόνα 34. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

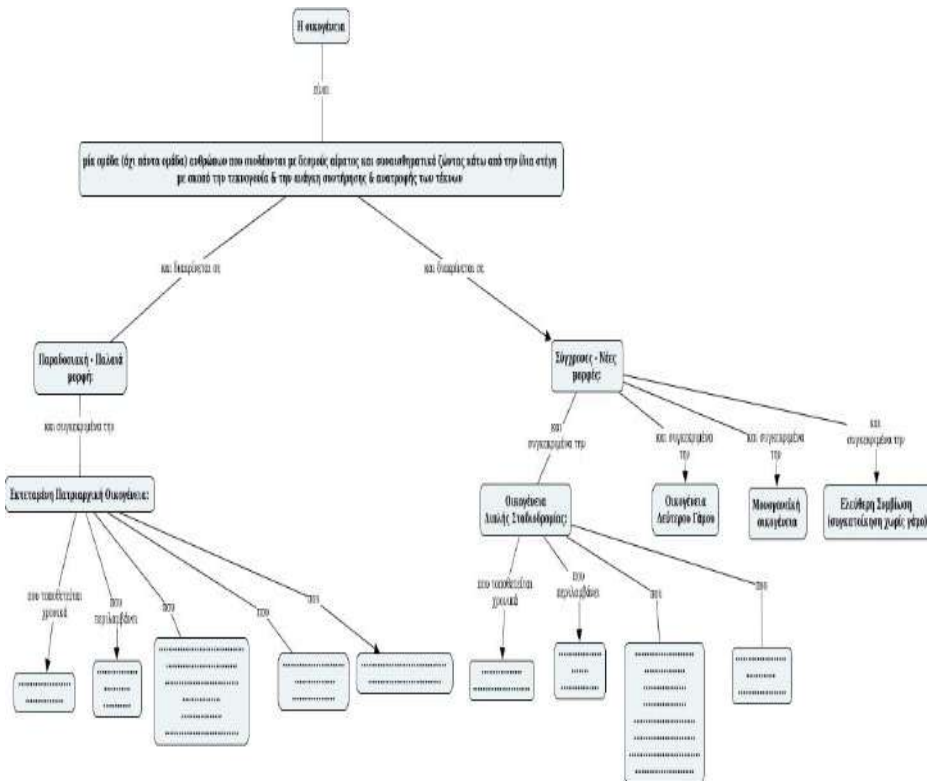
<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7K4oLPG-1L4HPV4-8oDPYX>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

ο 1^η φάση: Μετά από τον χωρισμό της τάξης σε δύο (2) μεγάλες ομάδες εργασίας δίνονται ένας (1) ημιτελής και ημισυμπληρωμένος ΕΧ για όλους (με τις συνδέσεις – τους συνδέσμους να δίνονται στον ΕΧ) και δύο (2) μελέτες περίπτωσης, μία (1) για την κάθε ομάδα εργασίας με την οποία αυτή θα ασχοληθεί και συγκεκριμένα για την ομάδα Α δίνεται μια περίπτωση **Εκτεταμένης Πατριαρχικής Οικογένειας** και για την ομάδα Β μια περίπτωση **Πυρηνικής Οικογένειας (Οικογένειας Διπλής Σταδιοδρομίας)** από τον εκπαιδευτικό και ζητείται από την κάθε ομάδα, μετά από ανάγνωση, η αντίστοιχη συμπλήρωση των υποεννοιών κάτω από τους προηγούμενους όρους

ο 2^η φάση: Κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης από τις ομάδες εργασίας ο εκπαιδευτικός τις βοηθά είτε με την εκπαιδευτική τεχνική της Εισήγησης είτε με τις κατάλληλες ερωτήσεις, π.χ.: **«Πότε χρονικά θα τοποθετούσατε την ύπαρξη της Εκτεταμένης Πατριαρχικής Οικογένειας; Ή αντίστοιχα την παρουσία της Οικογένειας Διπλής Σταδιοδρομίας;»** ή **«Ποιος θεωρείται ότι ήταν ο ρόλος του πατέρα και της γυναίκας ως προς το σπίτι, τις δουλειές του σπιτιού και ως προς την εργασία στους δύο (2) προαναφερόμενους τύπους οικογένειας;»** ή **«Από πόσα παιδιά, πολλά ή λίγα, αποτελούνταν ή αποτελούνται σήμερα οι δύο (2) προαναφερόμενοι τύποι οικογένειας;»**

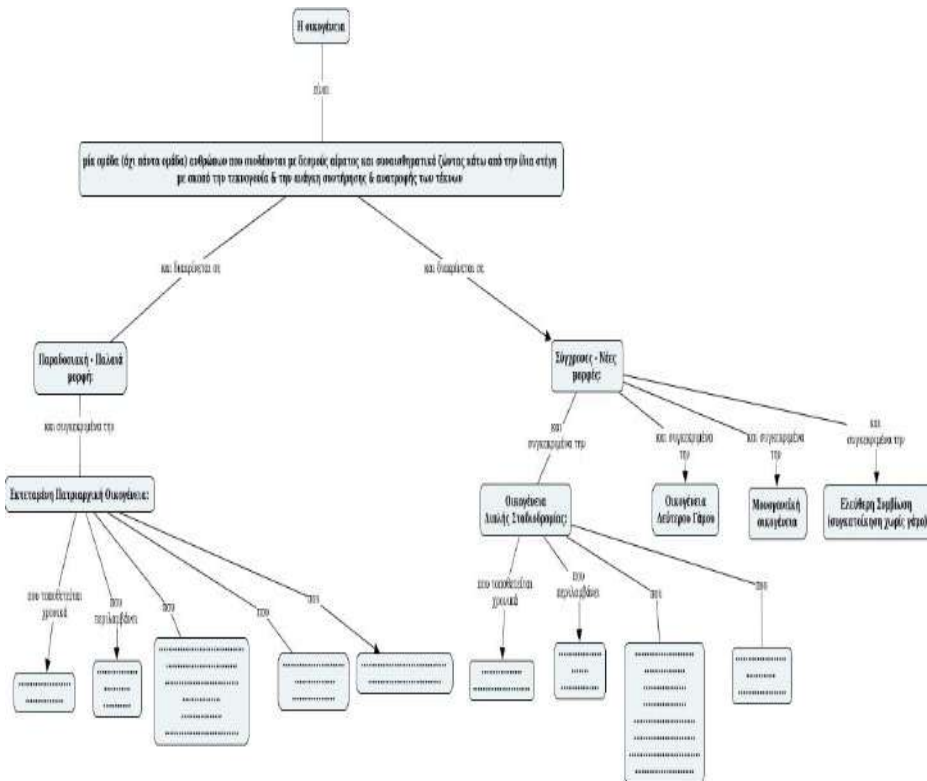
Εικόνα 35. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7K4oLPG-1L4HPV4-8oDPYX>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (3)

Δραστηριότητα:

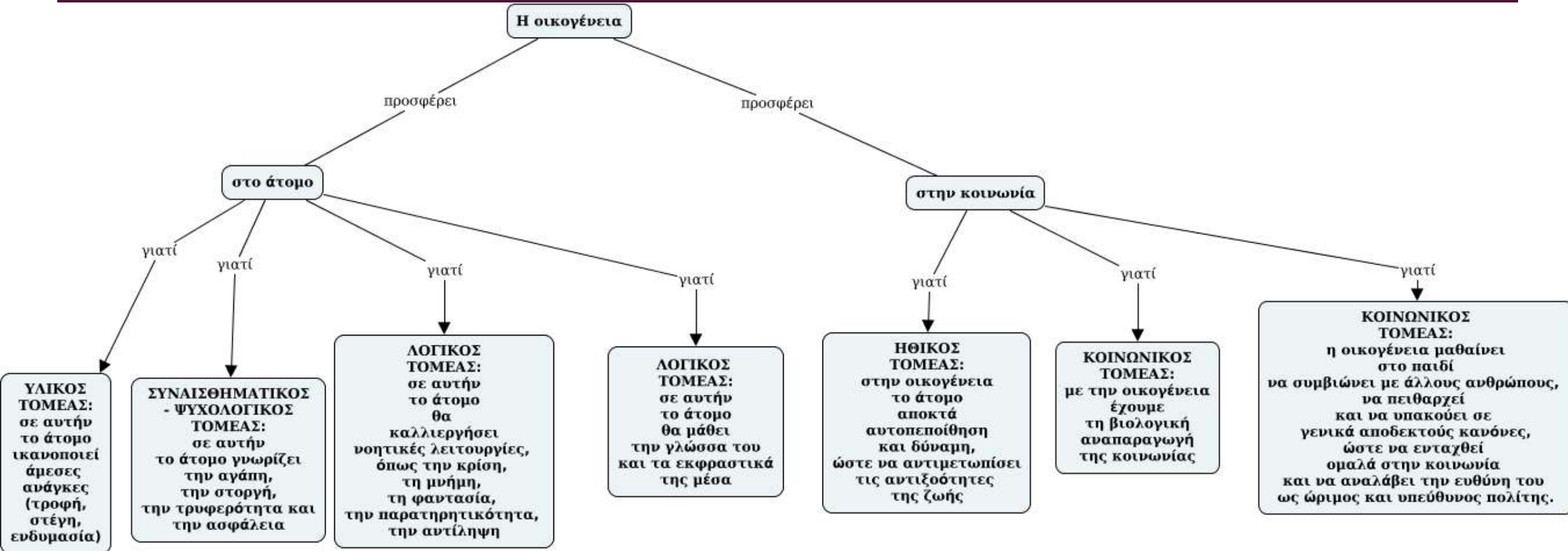
- **3^η φάση:** Ο εκπαιδευτικός ζητά έπειτα από τις ομάδες εργασίας να ενσωματώσουν νέες έννοιες στον ΕΧ που αφορούν τους ρόλους των δύο (2) συζύγων στους διάφορους τύπους οικογένειας, και να τις συνδέσουν με τις ήδη υπάρχουσες – Δίνεται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών (επέκταση και τροποποίηση του ήδη υπάρχοντος ΕΧ)
- **4^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «**Η οικογένεια**».

Εικόνα 36. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

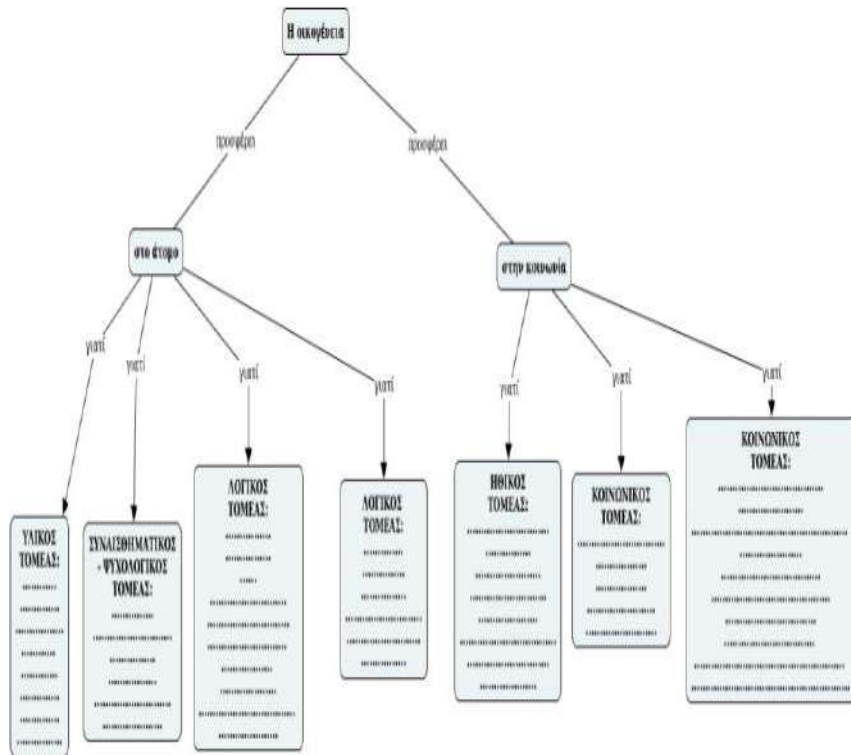
<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7K4oLPG-1L4HPV4-8oDPYX>

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Εικόνα 37. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Η οικογένεια». Πηγή:
<https://cmepscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7G56YF4-16193K2-7Y042Q>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Η οικογένεια» και συγκεκριμένα η προσφορά της στο άτομο και στην κοινωνία και ειδικότερα στο άτομο, στον Υλικό Τομέα, στο Λογικό Τομέα και στο Συναισθηματικό – Ψυχολογικό Τομέα και στην κοινωνία, κυρίως στον Κοινωνικό Τομέα. **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

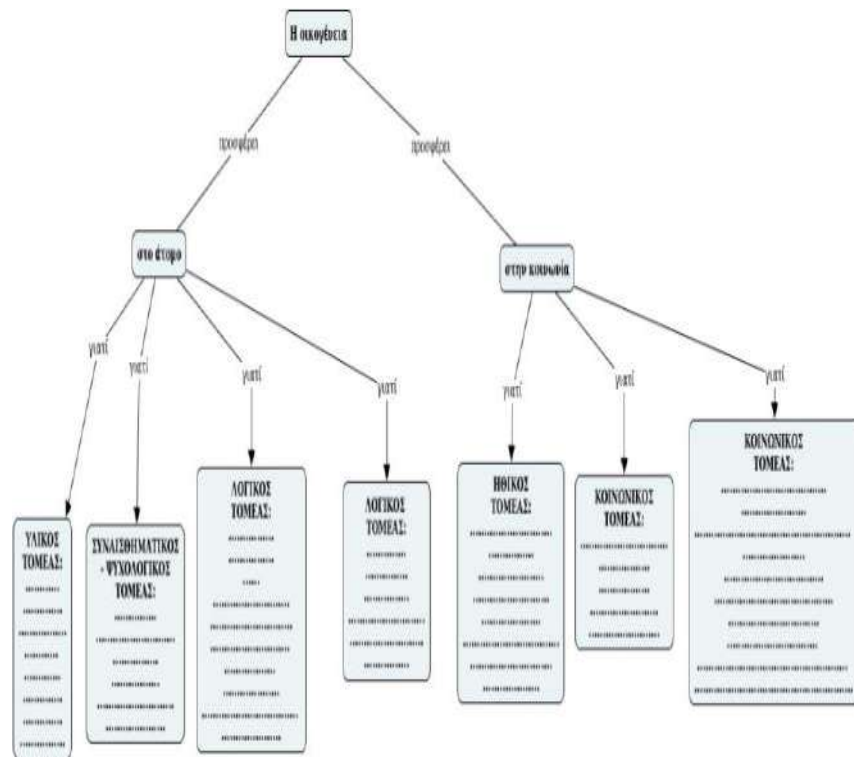
- ο Ο προσδιορισμός της προσφοράς της οικογένειας στον άνθρωπο και στην κοινωνία και η κατηγοριοποίηση της σε τομείς **Δραστηριότητα:**

1^η φάση: Μετά από τον χωρισμό της τάξης σε δύο (2) μεγάλες ομάδες εργασίας δίνονται ένας (1) ημιτελής και ημισυμπληρωμένος ΕΧ για όλους (με τις συνδέσεις – τους συνδέσμους να δίνονται στον ΕΧ) και ένα διασκευασμένο κείμενο του Ιωάννη Τσιάντη με τίτλο **Μια προέκταση του ορισμού της οικογένειας** από τον εκπαιδευτικό και ζητείται, μετά από ανάγνωση, από την ομάδα Α να συμπληρώσει τις έννοιες κάτω από την έννοια «στο άτομο» και από την ομάδα Β τις έννοιες κάτω από την έννοια «στην κοινωνία».

Εικόνα 38. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7KGO_RNY-108CZDW-80Q3QQ

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

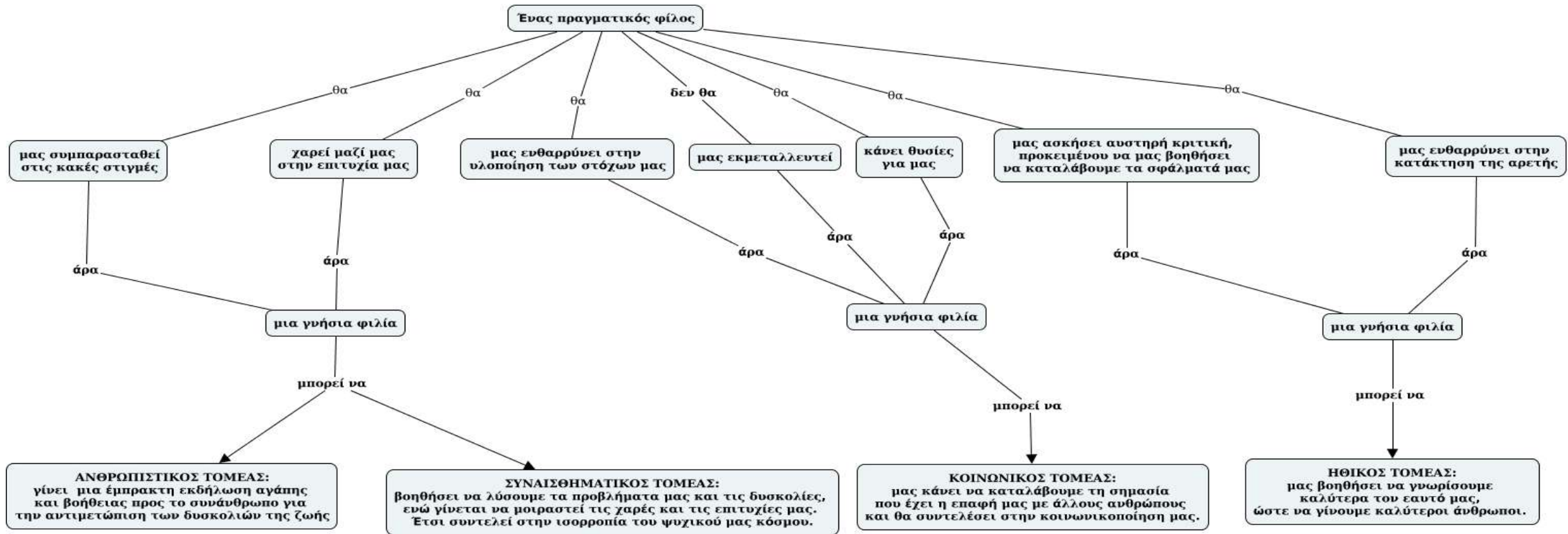
Εικόνα 39. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7KGO_RNY-108CZDW-8oQ3QQ

Δραστηριότητα:

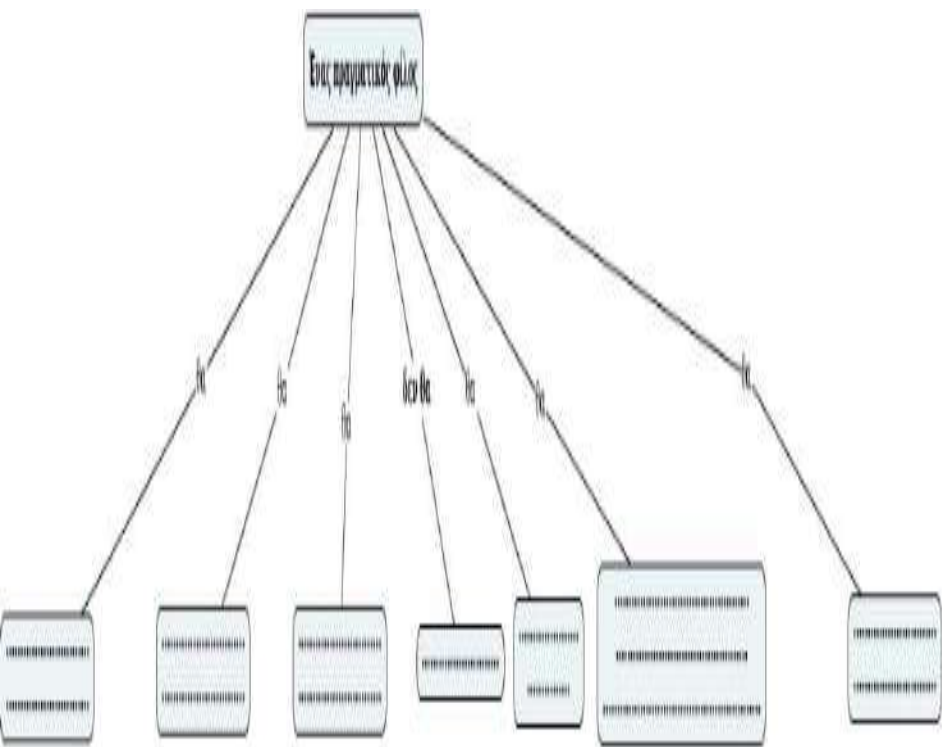
- 2^η φάση: Κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης από τις ομάδες εργασίας ο εκπαιδευτικός τις βοηθά με τις κατάλληλες ερωτήσεις, π.χ.: «**Με βάση το κείμενο που διαβάσατε πριν από λίγο ποια είναι η προσφορά της οικογένειας στο άτομο στον Υγικό Τομέα ή στον Συναισθηματικό – Ψυχολογικό Τομέα ή στον Λογικό Τομέα;**» ή «**Με βάση το κείμενο που διαβάσατε πριν από λίγο ποια είναι η προσφορά της οικογένειας στην κοινωνία στον Ηθικό Τομέα ή στον Κοινωνικό Τομέα;**».
- 3^η φάση: Ο εκπαιδευτικός ζητά έπειτα από τις ομάδες εργασίας να συμπληρώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ που αφορούν την προσφορά της οικογένειας στο άτομο και στην κοινωνία – Δίνεται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών (επέκταση και τροποποίηση του ήδη υπάρχοντος ΕΧ)
- 4^η φάση: Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «**Η οικογένεια**».

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΓΝΗΣΙΑΣ ΦΙΛΙΑΣ – Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

Εικόνα 40. Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Ένας πραγματικός φίλος». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us:443/rid=1YHDDK71K-TBD04J-6RFHoL>

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΓΝΗΣΙΑΣ ΦΙΛΙΑΣ – Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Εικόνα 41. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7NM2BSS-18208PX-84FMVQ>

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Ένας πραγματικός φίλος» για το τι θα κάνει απέναντι σε έναν άλλο φίλο του, και από εκεί και πέρα τι μπορεί να πετύχει «μια γνήσια φίλια» σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, άρα ποια είναι η προσφορά και οι ωφέλειες της τελευταίας στον άνθρωπο και στην κοινωνία. **Χρονική**

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

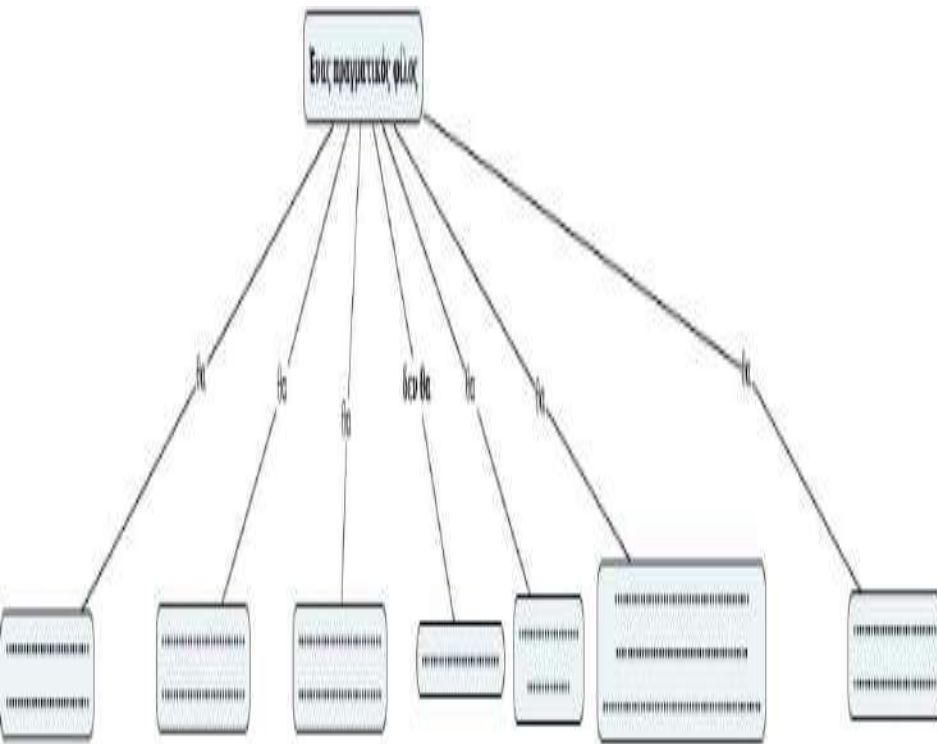
- ο ορισμός της γνήσιας φιλίας μεταξύ των ανθρώπων και των βασικών της χαρακτηριστικών και ο προσδιορισμός της προσφοράς και των ωφελειών της στον άνθρωπο και στην κοινωνία και η κατηγοριοποίηση αυτών σε τομείς

Δραστηριότητα:

1^η φάση: Μετά από τον χωρισμό της τάξης σε δύο (2) μεγάλες ομάδες εργασίας δίνονται ένας (1) ημιτελής και ημισυμπληρωμένος ΕΧ για όλους (με τις συνδέσεις – τους συνδέσμους να δίνονται στον ΕΧ) και ένα κείμενο με τίτλο **Για την πραγματική φίλια** από τον εκπαιδευτικό και ζητείται, μετά από ανάγνωση, από την ομάδα Α να συμπληρώσει τις δύο (2) πρώτες έννοιες, τα δύο (2) πρώτα κενά και από την ομάδα Β τις υπόλοιπες υποκείμενες έννοιες, τα υπόλοιπα κενά.

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΓΝΗΣΙΑΣ ΦΙΛΙΑΣ – Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

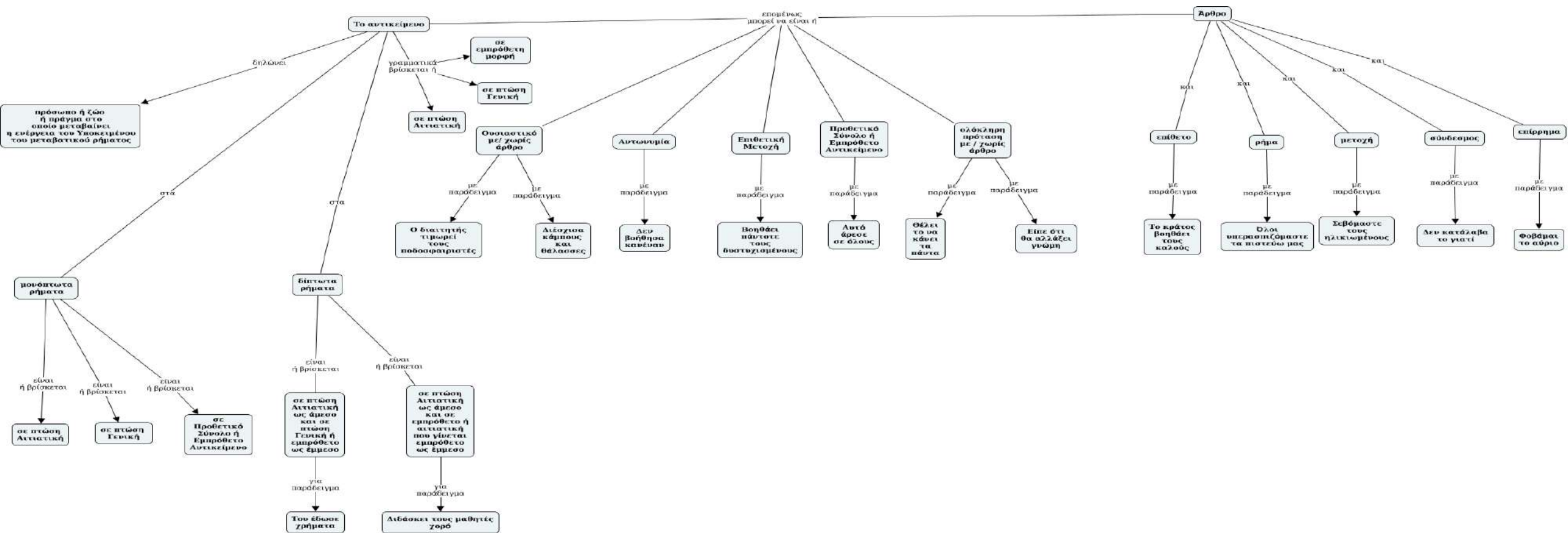

Εικόνα 42. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή:

<https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7NM2BSS-182o8PX-84FMVQ>

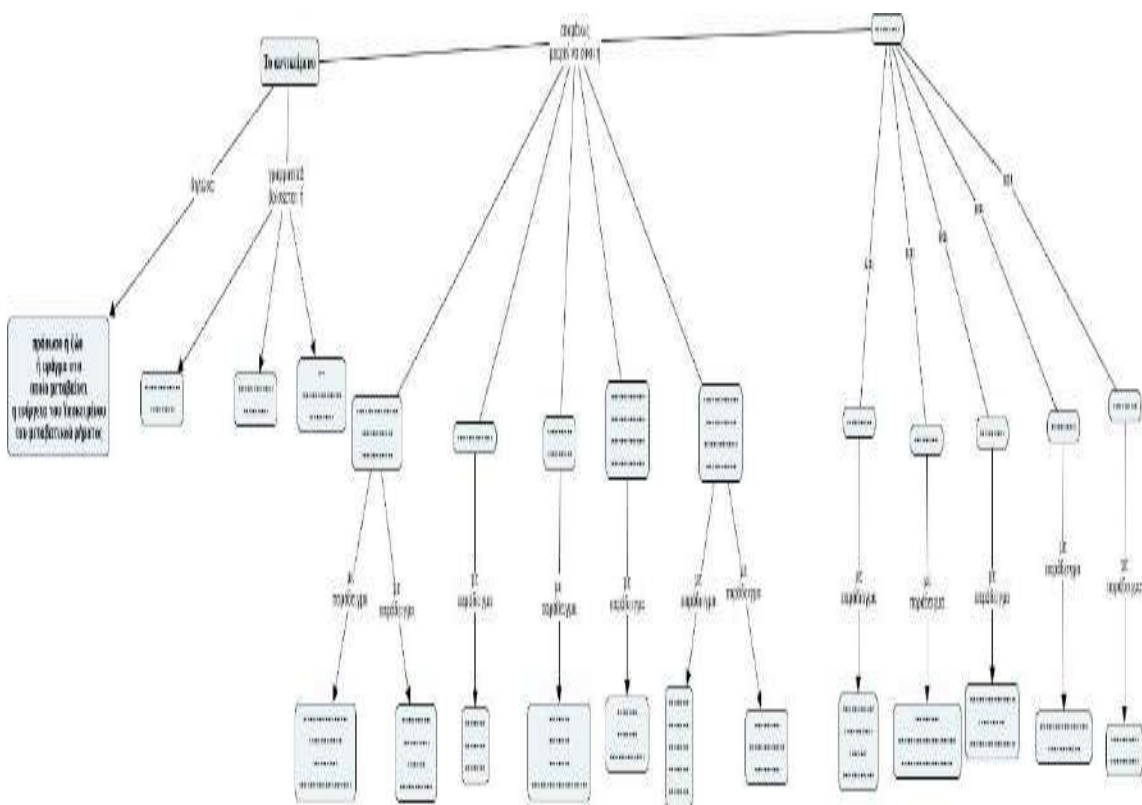
- **2^η φάση:** Κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης από τις ομάδες εργασίας ο εκπαιδευτικός τις βοηθά είτε με την εκπαιδευτική τεχνική της Εισήγησης είτε με τις κατάλληλες ερωτήσεις, π.χ.: «*Τι μπορεί να κάνει ένας φίλος μας στις κακές στιγμές ή στις επιτυχίες μας;*» ή «*Ένας φίλος μας φαίνεται αν είναι πραγματικός, αν μας ενθαρρύνει στις προσπάθειες μας, για να πετύχουμε κάποιους στόχους που έχουμε βάλει ή αν κάνει θυσίες για μας;*» ή «*Ένας πραγματικός μας φίλος τι θα πρέπει να κάνει, όταν κάνουμε λάθη; Πώς θα πρέπει να μας αντιμετωπίζει;*».
- **3^η φάση:** Ο εκπαιδευτικός ζητά έπειτα από τις ομάδες εργασίας να συμπληρώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ που αφορούν την προσφορά και τις ωφέλειες μιας γνήσιας φιλίας στον άνθρωπο και στην κοινωνία – Δίνονται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών και μια λίστα συνδέσεων (επέκταση και τροποποίηση του ήδη υπάρχοντος ΕΧ)
- **4^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «*Ένας πραγματικός φίλος*».

Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΕΧ ΜΕ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ»

Εικόνα 43 Ο τελικός ΕΧ με κεντρική έννοια «Το αντικείμενο». Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7NPRNF1-1CWXGMM-84K1V1>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 1^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Το αντικείμενο» και όλων των γραμματικών μορφών που δύναται να έχει
Χρονική Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

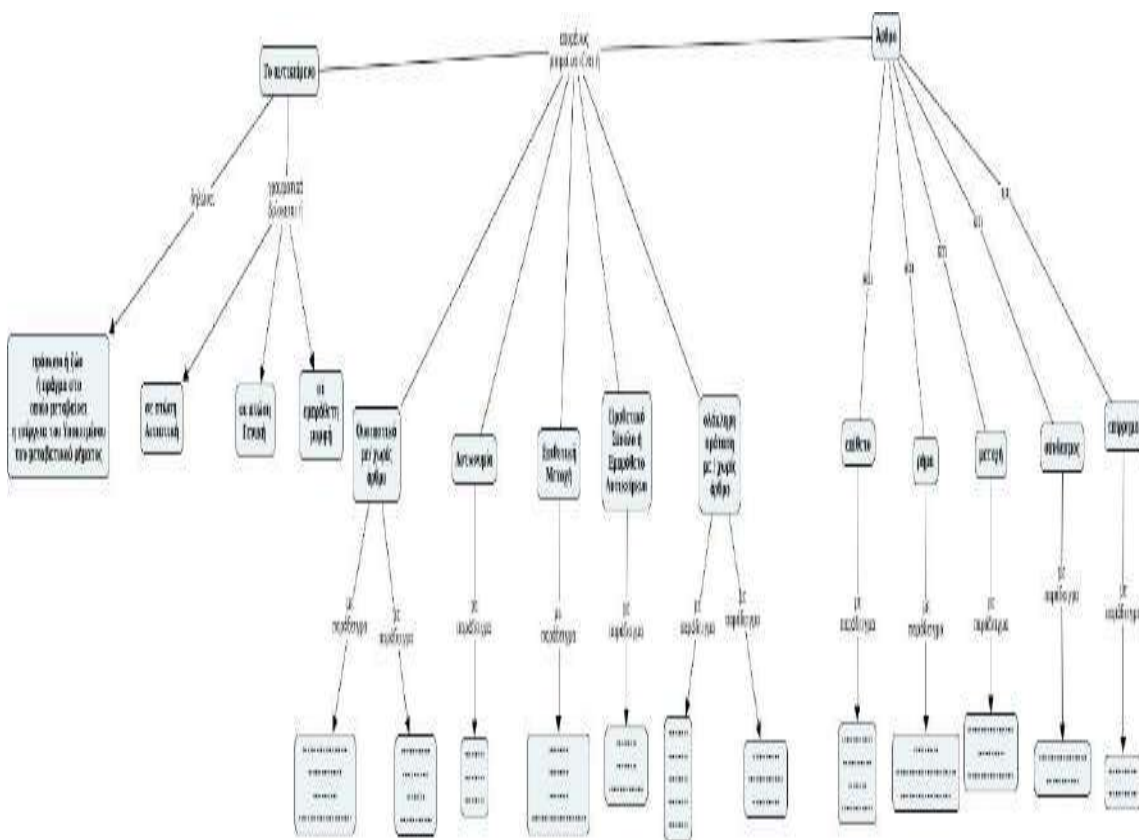
- Ο ορισμός του αντικειμένου, η αναγνώριση και η ονομασία του σε μία πρόταση, η κατηγοριοποίηση του γραμματικά στις διάφορες μορφές του και η παράθεση παραδειγμάτων αυτών από τους μαθητές

1^η Δραστηριότητα:

- **1^η φάση:** Χωρισμός μαθητών σε ομάδες των έξι (6) ατόμων και μελέτη ενός δοθέντος ΕΧ και συμπλήρωση γνωστών σε αυτούς εννοιών που λείπουν με κάποιες άλλες έννοιες ήδη συμπληρωμένες
- **2^η φάση:** Παρουσίαση από κάθε ομάδα εργασίας μιας διαφορετικής έννοιας από την προηγούμενη και αιτιολόγηση της συμπλήρωσης της – Παρέμβαση του εκπαιδευτικού για βοήθεια με κατάλληλες ερωτήσεις, όπως και με επίκληση παραδειγμάτων προτάσεων, π.χ.: **σε ποια πτώση συνήθως βρίσκουμε ένα αντικείμενο;** - Παρουσίαση των εννοιών από τον διδάσκοντα με τη βοήθεια διαδραστικού προβολέα που συμπληρώνονται στον ΕΧ

Εικόνα 44. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.
Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RT0C5V-10NWM30-88R28M>

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – 2^Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2^η Δραστηριότητα:

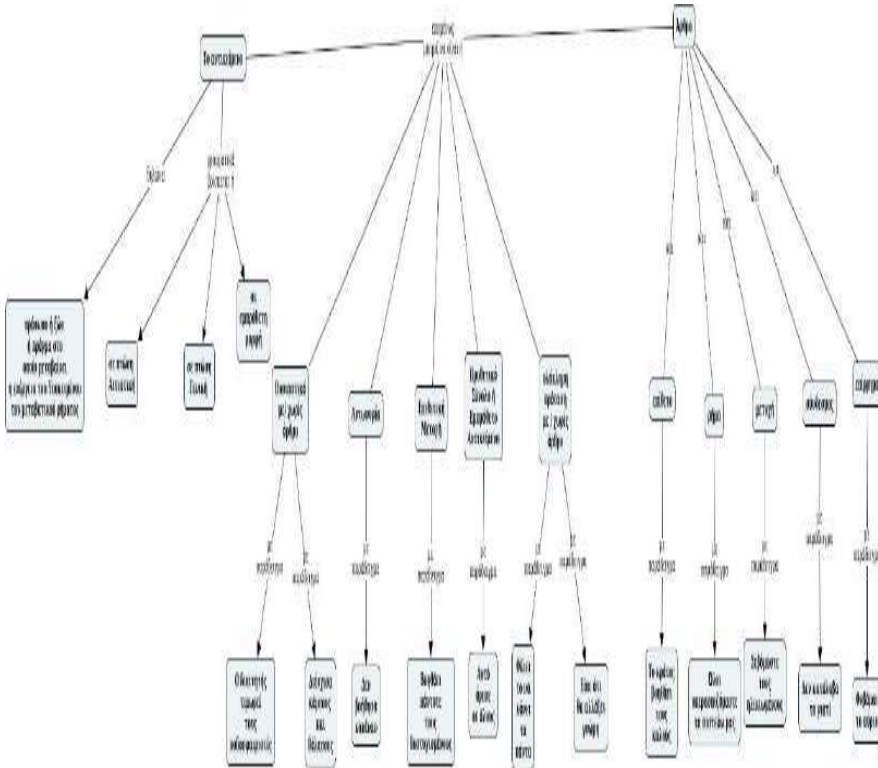
- 1^η φάση: Οι μαθητές στον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας επισημαίνουν τις γνωστές και άγνωστες σε αυτούς έννοιες και προτάσεις
- 2^η φάση: Καταγραφή από τον διδάσκοντα σε μια στήλη των γνωστών και των άγνωστων στους μαθητές εννοιών και προτάσεων
- 3^η φάση: Μετά από προτροπή του εκπαιδευτικού η ομάδα / οι ομάδες εργασίες επεξηγούν κάποιες από τις άγνωστες έννοιες ή προτάσεις στην τάξη, γνωστές, όμως, για την ίδια / τις ίδιες π.χ.: οι έννοιες **Επιθετική Μετοχή** ή **ολόκληρη πρόταση με/χωρίς άρθρο**
- 4^η φάση: Χρήση της εκπαιδευτικής τεχνικής της εισήγησης από τον εκπαιδευτικό και με τη βοήθεια παραδειγμάτων για εξήγηση άγνωστων εννοιών στους μαθητές
- 5^η φάση: Παράθεση παραδειγμάτων μορφών του αντικειμένου (3^ο επίπεδο ΕΧ) από τους μαθητές μετά από ερώτηση του εκπαιδευτικού

Εικόνα 45. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 2.

Πηγή: [https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RQ712J-](https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RQ712J-21D33WX-88LTRH)

[21D33WX-88LTRH](https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RQ712J-21D33WX-88LTRH)

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (1)

Εικόνα 46. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RW8GH3-13GG406-88V35N>

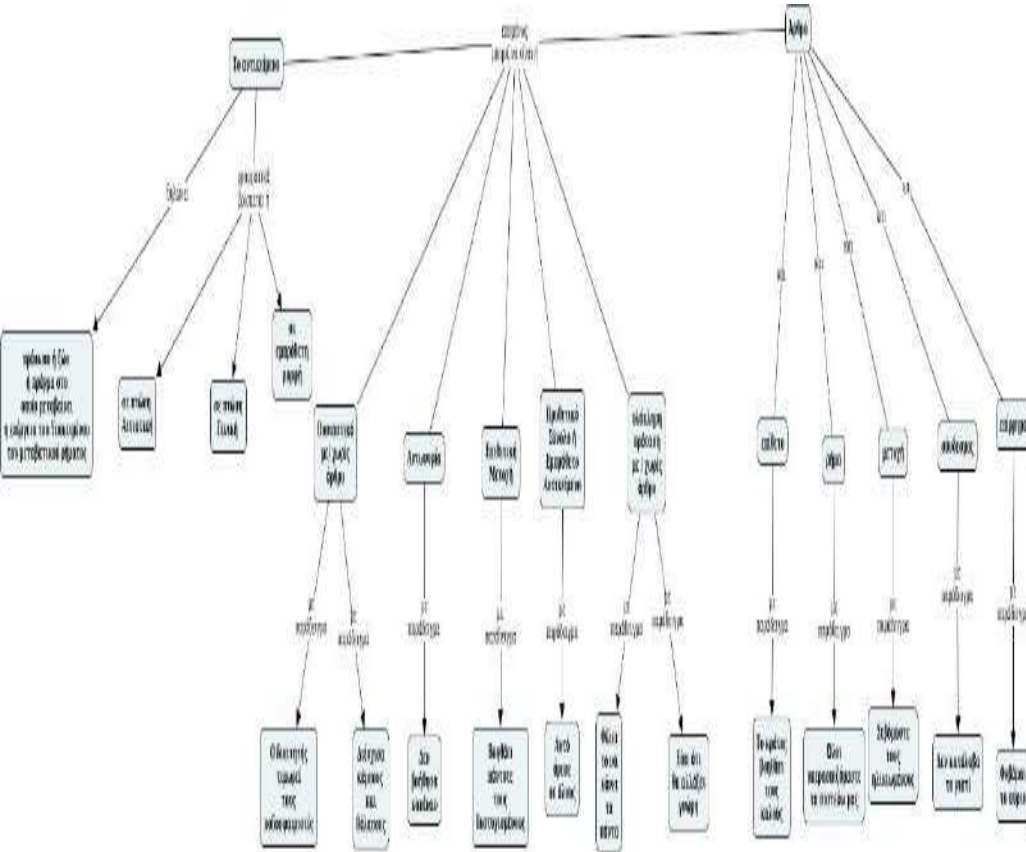
Στόχος: Η κατανόηση από τους μαθητές της κεντρικής έννοιας «Το αντικείμενο» και των υποκειμένων εννοιών σε αυτήν για το αντικείμενο στα μονόπτωτα και στα δίπτωτα ρήματα. **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα **Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:**

- Η αναγνώριση και ονομασία του αντικειμένου στα μονόπτωτα ρήματα και του έμμεσου και άμεσου αντικειμένου στα δίπτωτα ρήματα και η παράθεση παραδειγμάτων άμεσων και έμμεσων αντικειμένων από τους μαθητές **Δραστηριότητα:**
- **1^η φάση:** Με αφετηρία τον ΕΧ της προηγούμενης δραστηριότητας συμπληρωμένος από τις ομάδες μαθητών με παραδείγματα ο εκπαιδευτικός ζητά τη μελέτη αυτού.
- **2^η φάση:** Ο εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες για τις έννοιες **μονόπτωτα ρήματα & δίπτωτα ρήματα** να γράψουν αν γνωρίζουν κάτι και τι συγκεκριμένα – Για τις ομάδες που γνωρίζουν ζητά να διαβάσουν τι έχουν γράψει και για αυτές που δεν γνωρίζουν τίποτα κάνει τις κατάλληλες ερωτήσεις για εκμείωση της κατάλληλης απάντησης με την παράθεση και κάποιων παραδειγμάτων, π.χ.: **«Τι ρήματα είναι αυτά που έχουν μόνο μία πτώση; Μήπως σημαίνει ότι συντάσσονται με αντικείμενο σε μία μόνο πτώση; Αν ναι, τι σημαίνει αυτό ως προς την πτώση που μπαίνουν τα αντικείμενα των μονόπτωτων ρημάτων; Μήπως είναι οι ίδιες οι πτώσεις που αναφέραμε προηγουμένως στον Εννοιολογικό Χάρτη ως γραμματικές μορφές του αντικειμένου;»** - Εξήγηση των νέων εννοιών από τον διδάσκοντα με εισήγηση

Ο ΕΧ ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ –ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (2)

Δραστηριότητα:

- ο 3^η φάση: Ο εκπαιδευτικός ζητά από τις ομάδες εργασίας να ενσωματώσουν τις νέες έννοιες στον ΕΧ και να τις συνδέσουν με τις ήδη υπάρχουσες – Δίνονται από τον ίδιο και μια λίστα εννοιών και μια λίστα συνδέσμων για προσθήκη και επέκταση και τροποποίηση του ΕΧ.
- ο 4^η φάση: Παρουσίαση των ΕΧ στην ολομέλεια από κάθε ομάδα εργασίας, αξιολόγηση και σχολιασμός από την τάξη – Ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης (**blog**) ενός ΕΧ κοινά αποδεκτού από όλους που θα εμπλουτίζεται, διορθώνεται, επεκτείνεται και τροποποιείται κάθε φορά στην περίπτωση προσθήκης μιας νέας υποκείμενης έννοιας στην κεντρική έννοια «**Το αντικείμενο**».

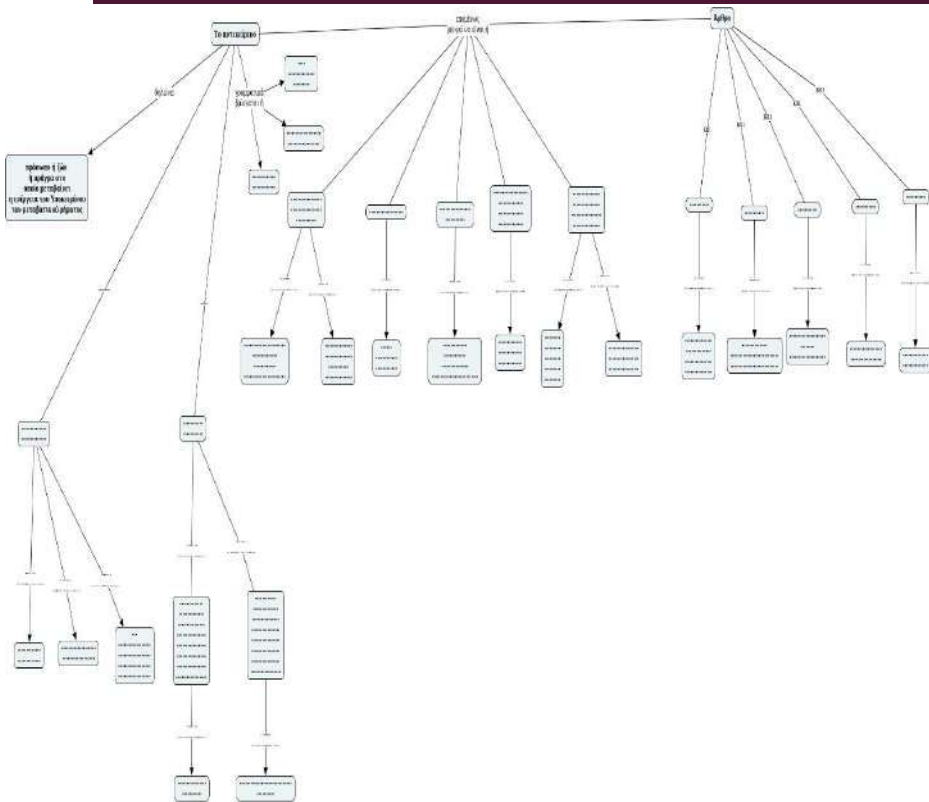

Εικόνα 47. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1.

Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RW8GH3->

[13GG406-88V35N](https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7RW8GH3-13GG406-88V35N)

Ο ΕΧ ΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ «ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ» ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ – ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στόχος: Η σύνοψη των κυριότερων εννοιών που συνδέονται με την κεντρική έννοια «Το αντικείμενο» και αφορούν μορφές αντικειμένου είτε γραμματικές είτε στα μονόπτωτα και στα δίπτωτα ρήματα **Χρονική Διάρκεια:** 1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- Ο ορισμός του αντικειμένου και η αναγνώριση του σε μια πρόταση, όπως και της μορφής του, αφού πρώτα γίνει η διάκριση των ρημάτων σε μονόπτωτα και δίπτωτα με την παράθεση παραδειγμάτων αυτών από τους μαθητές

Δραστηριότητα:

- **1^η φάση:** Ζητείται από τους μαθητές, χωρισμένους σε ομάδες εργασίας των έξι (6) ατόμων να συμπληρώσουν έναν ημισυμπληρωμένο ΕΧ της κεντρικής έννοιας «Το αντικείμενο» (με κενά στις έννοιες, στα παραδείγματα και στις συνδέσεις) – Δίνεται μια Λίστα Εννοιών, ενώ τα παραδείγματα και οι σύνδεσμοι μπορούν να είναι της αρεσκείας τους
- **2^η φάση:** Παρουσίαση των ΕΧ από κάθε ομάδα εργασίας και σχολιασμός τους από τις άλλες ομάδες για εντοπισμό ή επεξήγηση εννοιών ή σχέσεων εννοιών μη κατανοητών ή που έχουν παρανοηθεί – Συμπλήρωση από κάθε μέλος της ομάδας μιας Ρουμπρίκας Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης Συνεργασίας των Μελών της Ομάδας

Εικόνα 48. Ο Εννοιολογικός Χάρτης της Δραστηριότητας 1. Πηγή: <https://cmapscloud.ihmc.us/viewer/cmap/1Y7T5MK23-1K8KPC7-8CGFR3>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (1)

Οι προτάσεις για την αξιοποίηση του ΕΧ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Δευτέρας (Β΄ Γυμνασίου και μάλιστα στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας

- απέδειξαν ότι ο ΕΧ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανάλογα και σε συνάρτηση με το γνωστικό αντικείμενο κάθε φορά (περιεχόμενο και πολυπλοκότητα ή συνθετότητα του):
 - ως Εισαγωγικός Χάρτης Ενότητας και Εργαλείο Διαγνωστικής Αξιολόγησης
 - ως Οργανωτής Προώθησης ή Προοργανωτής (advance organizer) και Διδακτικό Εργαλείο και Εργαλείο Διαμορφωτικής Αξιολόγησης
 - ως Επαναληπτικός Χάρτης Ενότητας και Εργαλείο Τελικής Αξιολόγησης (κατάλληλο για επανάληψη και ανακεφαλαίωση των βασικών και των επιμέρους εννοιών μιας Ενότητας)
- υπηρετούν τη θεωρία της μάθησης του Εποικοδομισμού και ιδίως το γνωσιακό του σκέλος (Piaget):
 - γιατί με την κατασκευή ενός ΕΧ η προηγούμενη γνώση μπορεί να εννοιολογηθεί ιεραρχικά (να ταξινομηθεί ιεραρχικά) σε έννοιες και ειδικότερα σε κεντρική έννοια και αμέσως υποκείμενες έννοιες αυτής, όπως και σε υποκείμενες έννοιες των προηγούμενων εννοιών
 - γιατί με την αξιοποίηση του ΕΧ ως Οργανωτή Προώθησης ή Προοργανωτή (advance organizer) η νέα γνώση μπορεί να οικοδομηθεί πάνω στην προηγούμενη με την εισαγωγή νέων εννοιών και την αρμονική τους σύνδεση με τις ήδη υπάρχουσες και την ένταξη τους σε ένα αρμονικό όλο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (2)

Οι προτάσεις για την αξιοποίηση του ΕΧ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Δευτέρας (Β΄) Γυμνασίου και μάλιστα στο μάθημα της Γλωσσικής Διδασκαλίας

- υπηρετούν τη θεωρία της μάθησης του Εποικοδομισμού και ως προς τις κοινωνικο – πολιτισμικές διαστάσεις του (Vygotsky):
 - γιατί με αυτές η κατασκευή ενός ΕΧ γίνεται ομαδοσυνεργατικά
 - γιατί στο τέλος κάθε δραστηριότητας ή κατασκευής ή επέκτασης του Εννοιολογικού Χάρτη, οι μαθητές κάθε ομάδας εργασίας συζητούν με τις άλλες ομάδες εργασίας και σχολιάζουν τα δικά τους τελικά προϊόντα κατασκευής τους, τους Εννοιολογικούς Χάρτες τους, αλλά και εκείνα των άλλων ομάδων, για να καταλήξουν σε ένα κοινά αποδεκτό Εννοιολογικό Χάρτη κάθε φορά.
- απέδειξαν ότι ο ΕΧ μπορεί να γίνει ένα εξαιρετικό εκπαιδευτικό εργαλείο με πολύπλευρες ωφέλειες για τον εκπαιδευτικό και για τους μαθητές:
 - γιατί θα κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών και θα τους ενεργοποιήσει στο εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο λόγω της οπτικής του αναπαράστασης και μάλιστα στα θεωρητικά και κυρίως τα γλωσσικά μαθήματα
 - γιατί συντελεί και ενισχύει τη διαφοροποιημένη διδασκαλία

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

- Για την υπομονή σας
- Τον κύριο Πήλιουρα, Σύμβουλο Α΄ του ΙΕΠ στη θέση «Αξιολόγηση και επιμόρφωση» για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του
- Εσάς, κύριε Σόλαρη, για το βήμα που μου δώσατε σε αυτό το επιμορφωτικό σεμινάριο
- Σε όσους ήταν μαθητές μου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου με τους οποίους μοιράστηκα το πάθος μου για τους Εννοιολογικούς Χάρτες κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας τους μαζί μου.

<https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/handle/11400/3021>

Βιβλιογραφία (1)

- Asan, A. (2007). Concept Mapping in Science Class:A Case Study of Fifth Grade Students. *Educational Technology & Society, 1*, 186-195.
- Ausubel, D. P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. Oxford, England: Grune & Stratton.
- Berry, J. W., & Chew, S. L. (2008). Improving learning through interventions of student-generated questions and concept maps. *Teaching of Psychology, 35*(4), 305-312
- Bloom, B. (1956). *Taxonomy of educational objectives: Cognitive domains*. New York: David McKay Company, Inc.
- Brachman, K., & Levesque, H. (1985). *Readings in Knowledge Representation*. Stanford: Morgan Kaufmann.
- Fisher, K. (2000). *Assesing science understanding: A human constructivist view*. San Diego: Academic Press.
- Holley, C., & Dansereau, D. (1984). Networking:The technique and the Empirical Evidence. (A. Press, Ed.) *Spatial Learning Strategies: Techniques Applications and Related Issues, 81-108*.
- Jonassen, D. H. (2000). *Computers as mindtools for schools: Engaging critical thinking*. New Jersey: Prentice Hall.
- Martinez, G., Perez, A., Suero, M. I., & Pardo, P. J. (2013). The Effectiveness of concept maps in teaching physics concepts applied to engineering education: Experimental comparison of the amount of learning achieved with and without concept maps. *Journal of Science Education and Technology, 22*(2), 204-214.

Βιβλιογραφία (2)

- Nair, S. M., & Narayanasamy, M. (2017). The Effects of Utilizing the Concept Maps in Teaching History. *International Journal of Instruction*, 10(3), 109-126.
- Novak, J. (1981). Applying learning psychology and philosophy to biology teaching. *The American Biology Teacher*, 43(1), pp. 12-20.
- Novak, J. D., & Gowin, B. D. (1984). *Learning how to learn*. New York: Cambridge University Press.
- Novak, J. (1998). *Learning, Creating and Using knowledge: Concept Maps as Facilitative Tools in schools and Corporations*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Novak, J. D. & A. J. Cañas (2008). *The Theory Underlying Concept Maps and How to Construct and Use Them*, Technical Report IHMC CmapTools 2006-01 Rev 01- 2008, Florida Institute for Human and Machine Cognition. (<http://cmap.ihmc.us/Publications/ResearchPapers/TheoryUnderlyingConceptMaps.pdf>)
- Schroeder, N. L., Nesbit, J. C., Anguiano, C. L., & Adesope, O. O. (2018). Studying and constructing concept maps: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 30(2), 431-455.
- Shannon, E. C. (1950). Programming a Computer for Playing Chess. *Philosophical Magazine*, 41(314).
- Stewart, J., Vankirk, J., & Rowell, J. (1979). Concept maps: a tool for use in biology teaching. *The American Biology Teacher*, 41(3), 171-175.
- Turing, A. M. (1950). Computing Machinery and Intelligence. *Mind*, 49, 433-460.

Βιβλιογραφία (3)

- Βαρδάκα, Μ., Βαρδάκας, Ε., & Αλιμήσης, Δ. (2004). Η βασισμένη στον Η/Υ δημιουργία εννοιολογικών χαρτών και η διδακτική αξιοποίησή τους. *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις Τ.Π.Ε: Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική Πράξη*. Σύρος.
- Βεργίνης, Η., Γρηγοριάδου, Μ., Γόγουλου, Α., Γουλή, Ε., Γλέζου, Κ., Δουκάκης, Δ., . . . Φράγκου, Σ. (2009). *Διδακτικές Προσεγγίσεις και Εργαλεία για τη διδασκαλία της Πληροφορικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Γαβριηλίδου, Μ., Εμμανουηλίδης, Π., & Πετρίδου - Εμμανουηλίδου, Έ. (2009). *Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου*. Αθήνα : Εκδόσεις ΙΤΥΕ: Διόφαντος.
- Γουλή, Ε., Γόγουλου, Α., Παπανικολάου, Κ., & Γρηγοριάδου, Μ. (2005). Αξιοποιώντας τον Εννοιολογικό Χάρτη ως Εργαλείο διδασκαλίας και Αξιολόγησης στο Μάθημα Πληροφορικής Γυμνασίου. *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου "Διδακτική της Πληροφορικής"* (σσ. 1-11). Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Ανάκτηση από <https://www.etpe.gr/wp-content/uploads/pdfs/etpe743.pdf>
- Γουλή, Ε. Ε. (2007). *Η Εννοιολογική Χαρτογράφηση στη Διδακτική της Πληροφορικής: Η Αξιολόγηση ως Εργαλείο Μάθησης σε Διαδικτυακά και Προσαρμοστικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα*. Αθήνα. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/eadd/23103>

Βιβλιογραφία (4)

- Γουλή, Ε., Γόγουλου, Α., & Γρηγοριάδου, Μ. (2009). Αξιοποιώντας τον εννοιολογικό χάρτη ως εργαλείο Διδασκαλίας, Αξιολόγησης και Μάθησης σε Μαθήματα Πληροφορικής. Στο Μ. Γρηγοριάδου, Ε. Γουλή, Α. Γόγουλου: *Διδακτικές Προσεγγίσεις και Εργαλεία για τη διδασκαλία της Πληροφορικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών
- Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Α., & Ρετάλης, Σ. (2015). *Σύγχρονες Μορφές Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης με Αξιοποίηση Εκπαιδευτικών Τεχνολογιών*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα. Ανάκτηση από <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/232>
- Στασινάκης, Π. Κ., & Πρωτοπαπαδάκη, Ε. Ν. (2007). Η Χρήση των Εννοιολογικών Χαρτών στη Βιολογία: Παρουσίαση του Λογισμικού Cmap Tools. Στο Ν. Δαπόντες, & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Διδακτική Πράξη»*, Σύρος 4-6 Μαΐου 2007. Β', σσ. 1-10. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Στούμπου, Κ., & Αλιμήσης, Δ. (2007). Concept Mapping: Η Βασισμένη στον Η/Υ Δημιουργία Εννοιολογικών Χαρτών και η Διδακτική Αξιοποίησή τους. Στο Ν. Δαπόντες, & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Διδακτική Πράξη»*, Σύρος 4-6 Μαΐου 2007. Α', σσ. 1-10. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Βιβλιογραφία (5)

- Τζωρτζάκης , Ι. (2009). *Αξιοποίηση Web 2.0 Εργαλείων στη Σχολική Εκπαίδευση*. Πειραιάς. Ανάκτηση από <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/3094>
- Φορτούνη, Τ., & Φραγκάκη, Μ. (2003). Εννοιολογική Χαρτογράφηση: Μια Διδακτική Παρέμβαση. *Πρακτικά 2ου Συνεδρίου για τις ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, (σσ. 411-424). Σύρος.
- Χατζή , Μ. (2018). *Οι Εννοιολογικοί χάρτες στη διδασκαλία της ιστορίας: Μια εμπειρική μελέτη*. Θεσσαλονίκη. doi:<https://doi.org/10.26262/heal.auth.ir.298416>